

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kansalaisaktiivisuus Lahden voimavarana

liris Rautiainen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

11/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Iiris Rautiainen	Sivumäärä 59+2
Työn nimi Kansalaisaktiivisuus Lahden voimavarana	
Ohjaavat opettajat Minna Hautio, Arto Lindholm	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyö on monimenetelmällinen. Ensisijaisena aineistona toimivat lahtelaisten toimijoiden teemahaastattelut, joita tuki Lahden kaupungin hallinnolle tehty kyselytutkimus. Työssä käytettiin myös hyödyksi omakohtaista kokemusta. Tutkimuksen empiirisen aineiston pohjalta laadittiin kehitysehdotuksia, joiden tarkoituksena on tarjota konkreettisia työkaluja Lahden kaupungin päättäjille sekä muille kulttuurikentän vaikuttajille kansalaisaktiivisuuden tukemiseen. Työn teoreettisen viitekehyksen muodostavat filosofian tohtori ja kansalaistoiminnan asiantuntija Aaro Harjun teokset kansalaistoimintaa ja kansalaisaktiivisuutta koskien.</p> <p>Tutkimus osoitti, että kansalaistoiminta on usein täysin vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa, jonka parista löytyy vahvaa osaamista sekä halua kehittää ja muovata omaa elinympäristöä. Viimeaikaisten hankkeiden valossa myös Lahden kaupunki on osoittanut kiinnostuksensa kansalaisten ja hallinnon väliseen vuorovaikutukseen. Kaupunkilaisten halua toimia yhteisen hyvän ja elinympäristönsä eteen voidaan tukea monella tapaa, tarjoamalla kansalaistoiminnalle lisää tiloja, edistämällä kansalaissektorin ja julkisen sektorin välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä sekä panostamalla hallinnon avoimuuteen.</p> <p>Tuottajan rooli linkittyy kansalaistoimintaan monella tapaa. Kulttuurituottajat toimivat usein erilaisissa voittoa tavoittelemattomien yhdistysten ja tapahtumatuotannon projekteissa sekä vapaaehtoisina että palkallisina työntekijöinä. Kansalaisaktiivisuus tulee nähdä osana tuottajan ammatillista osaamista. Tuottaja voi työllään tukea ja edesauttaa kansalaisaktiivisuuden ilmenemistä ja sektoreiden välistä yhteistyötä sekä kansalaistoiminnan että julkisen hallinnon parissa.</p> <p>Tämä opinnäytetyö on kansalaisaktiivisuuden tulos ja tarjoaa tietoa kaikille kansalaistoiminnasta ja paikallisesta vaikuttamisesta kiinnostuneille henkilöille.</p>	
<p>Asiasanat aktiivinen kansalaisuus, kansalaistoiminta, paikallisuus, vaihtoehtokulttuuri, vaikuttaminen, vapaaehtoistyö</p>	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Iiris Rautiainen	Number of Pages 59+2
Title Active citizenship as a resource of Lahti	
Supervisors Minna Hautio, Arto Lindholm	
<p>Abstract</p> <p>This thesis is a qualitative report which examines the idea of active citizenship among civic activity of the city of Lahti, as investigated from the perspective of a producer. The aim of this thesis is to bring the perspective of small organizations and cultural workers to the municipal cultural policy of Lahti, and to show the potential of active citizenship. This thesis also reflects on the role of producers in advancing and encouraging active citizenship.</p> <p>This thesis employs the triangular method and has as its main source material a number of interviews that are further supported by a survey conducted among the city administration. The author has additionally used her own experience and know-how within the subject. The theoretical database of thesis is based on the literature of doctor of philosophy and citizenship expert Aaro Harju. The thesis makes a number of development proposals for the Lahti municipal administration and other people in the field of cultural administration.</p> <p>The main results of the thesis show that work among non-profit organizations is usually based on volunteering and has strong expertise, as well as willingness to develop and to modify environment in the field of marginal culture. In the light of its present projects the city of Lahti has also shown its interest to develop interaction between citizens and municipal administration. The city can, by offering space, supporting interaction between the civil society and the public sector and investing on the transparency of the administration, increase the interest of citizens working with the environment and mutual good.</p> <p>Cultural producers relate to citizenship activity in many ways. Producers often work with non-profit organizations and projects, both as a volunteers and employees. Active citizenship should be seen as a resource for occupational qualification. Producers can support and enhance active citizenship and the co-operation between organizations both in non-governmental- and public sector.</p> <p>This thesis is a product of active citizenship and provides knowledge for all people interested in non-governmental sector and increases the knowledge of how to influence the local cultural environment. This thesis is a qualitative report which exams the idea of a active citizenship appearing among civic activity of Lahti from the perspective of an producer. The aim is to bring the perspective of little organisations and cultural workers to cultural policy of Lahti city and to show the potential of active citizenship. This thesis also reflects on the role of producer in advancing active citizenship.</p>	
<p>Keywords active citizenship, civic activity, implication, locality, marginal culture, participation, voluntary work</p>	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TULEVAISUUDEN KANSALAISSYHTEISKUNTA	8
2.1 Kansalaisuus ja aktiivinen kansalaisuus	9
2.2 Kansalaistoiminta ja kansalaissektori	11
2.3 Vaikuttaminen ja aktivismi	12
2.4 Vapaaehtoistyö	13
2.5 Vaihtoehtokulttuuri	13
2.6 Kansalaistoiminta 2000-luvulla	15
3 MENETELMÄT	18
3.1 Tutkimushaastattelu ja kyselytutkimus	18
3.2 Aineiston tulkinta ja eettisyys	20
4 KANSALAISSAKTIIVISUUS LAHDESSA (2002 - 2011)	22
4.1 Kyselytutkimus	22
4.2 Kulttuuritoiminnan rahoitus	22
4.3 Haastateltavien taustatiedot	23
4.4 Hyvinvoiva kaupunki, elinympäristössä vaikuttaminen	25
4.5 Toiminnan järjestäytyminen	27
4.6 Pieni budjetti, suuri sisältö	28
4.7 Minä vaikuttajana	30
4.8 Kulttuuritoimijan arki: vapaaehtoistyö	32
4.9 Produktien moniosaajat, tarvitaanko enää tuottajaa?	34
5 LAHTI JA LAHTELAISET	37
5.1 Ajatus tulevaisuudesta	38
5.2 Aina voi tehdä jotain, pienestä se lähtee	42
5.3 Kehitysehdotukset	43
6 LOPUKSI	47
LÄHTEET	50
LIITTEET	60

1 JOHDANTO

Ihmisen toimiminen aktiivisena kansalaisena on tärkeää kahdesta syystä, kansanvallan eli demokraattisen yhteiskuntamallin toteutumisen vuoksi ja yksilön oman terveyden kannalta. Jotta ihminen voi elää tervettä elämää täytyy hänen kokea voivansa hallita omaa elämäänsä ja osallistua yhteiskuntaan täysvaltaisena jäsenenä. (Harju 2006.) Oma kiinnostukseni yhteiskuntaa ja elinympäristöäni kohtaan heräsi jo varsin nuorena. Kansalaisjärjestötoiminnan kautta ymmärsin, että yhdessä toimimalla pystyn vaikuttamaan itselleni merkityksellisiin asioihin myös yhteiskunnallisella tasolla.

Lahden kaupunki on halunnut osoittaa viimeaikaisten hankkeiden ja toimiensa kautta kiinnostusta kaupungin asukkaiden ja hallinnon välisen vuorovaikutuksen lisäämiseen sekä asukkaiden mukaan ottamiseen osaksi päätöksentekoa. Yksi kaupungin toimista oli lokakuussa järjestetty lähipalveluita koskeva keskustelutilaisuus: ”Palvelut puntariin” (Kallio 2011). Kaupunkilaisille suunnattu keskustelu- ja ideointitilaisuus ei kuitenkaan onnistunut herättämään lahtelaisissa suurempaa kiinnostusta. Tämän taustalla voi piillä tunne, että päätökset tehdään ”ylhäältä” kaupunkilaisia kuuntelematta. Kaupunkilaisten osallistumattomuuden yhtenä syynä voidaankin nähdä kaupunkilaisten pieni usko omiin vaikuttamismahdollisuuksiin. Kuusi kymmenestä vastaajasta kokikin kuntalaisen vaikuttamismahdollisuudet liian vähäisinä ajatuspaja e2:n tutkimuskyselyssä (Harju 2010, 101).

Sekä kaupungin tilaisuudessa että lähes samaan aikaan Kiveriön kirjaston säilyttämisen puolesta järjestetyssä keskustelutilaisuudessa paikalla ollut Heikki Saure (2011) näkee kaupungin toiminnan ristiriitaisena; halutaan osallistaa kaupunkilaisia palveluiden kehittämiseen, mutta samaan aikaan halutaan lopettaa palvelu, jota kaupunkilaiset pitävät ja jota he arvostavat. Adressin kirjaston säilyttämisen puolesta kirjoittikin lähes 2000 lahtelaista (Etelä-Suomen Sanomat 2011b). Hienoinen yllätys tapahtui kuitenkin, kun kaupungin vuotuisen talousarvion esityksen hyväksymisessä kaupunginhallitus päätyi yksimielisesti pitämään kirjaston

toiminnassa, ainakin koko ensi vuoden ajan, koska tällä hetkellä tekeillä oleva palvelutarkasteluhanke halutaan saada ensin päätökseen (Airo 2011).

Lokakuun alussa esiin tullut Opetus- ja kulttuuriministeriön esitys Lahden taideinstituutin ja Musiikki- ja draamainstituutin musiikkiteatterilinjan lopettamisesta herännyt protestiliike on puolestaan tuonut esiin yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen voiman (Heima 2011). Sekä musiikkiteatterinlinja että taideinstituutti aktivoituivat nopeasti tiedon tultua. Vetoomusten keräämisen lisäksi aiheesta on ehditty tiedottaa aktiivisesti Facebookissa, järjestää mielenosoitus Lahden torilla (Kuosmanen 2011). Lisäksi Lahden Muotoiluinstituutin ja taideinstituutin oppilaat järjestivät ”Viimeinen ehtoollinen”-performanssin. Performanssi kuvasi viimeistä ehtoollista ennen ”kulttuuritonta Lahtea”. (Etelä-Suomen Sanomat 2011c.) Musiikkiteatterilaiset järjestävät puolestaan Lahden kaupunginteatterin kanssa yhteistyössä Eläköön musiikki! - gaalakonsertin (Facebook 2011b). Taideopetuksen puolesta kokoonnutaan myös eduskuntatalon portaille 18.11, jossa luovutetaan adressi valtioneuvostolle. Mielenosoituksen takana on useita lakkautusuhan alla olevia kouluja (Facebook 2011c). Tukensa kulttuurikoulutukselle ovat osoittaneet myös muut lahtelaiset tahot. Esimerkiksi Teatteri Vanha Juko on päättänyt järjestää syksyn ensi-illasta Muoviukkeli eli veteraani Johanneksen ilmestyksestä solidaarisuusnäytöksen (Teatteri Vanha Juko 2011b). Kaupungin hallinnosta asiaa lähdetään ajamaan Opetusministeriöön lahtelaisen taidedelegaation kautta, kansanedustaja ja kulttuuritoimija Jouko Skinnarin johdolla (Veirto 2011).

Edellä mainitun kaltaiset kansalaisaktiivisuuden toimet osoittavat, että lahtelaisista löytyy kiinnostusta ja halua vaikuttaa omaan elinympäristöön, puolustaa itselleen tärkeitä asioita ja halua toimia yhdessä. Kulttuurialan koulutuksen lakkauttamisuhka on onnistunut myös yhdistämään lahtelaisia (Veirto 2011; Teatteri Vanha Juko 2011). Kansalaisten ja hallinnon välisen sillan rakentamisessa korostuu kansalaisten kuuntelemisen merkityksen tärkeys; kansalaisista itsestään lähtevien ideoiden, ajatusten ja mielipiteiden huomioonottaminen. Myös tähän tähtään tutkimukseni aineiston pohjalta tehtyjen kehitysehdotusten (5.3) kautta.

Opinnäytetyön lähtökohtana on omakohtainen kokemukseni Lahden kaupungista, asukkaana, aktiivina ja kaupungin vaihtoehtokulttuurikenttää seuranneena.

Empiirisen aineiston, haastattelujen ja kyselytutkimuksen pohjalta tehtyjen kehitysehdotusten tarkoitus on tukea lahtelaisten omaehtoista aktiivisuutta ja parantaa vaikuttamisen mahdollisuuksia kansalaistoiminnan saralla. Opinnäytetyöni tavoitteina ovat Lahden pienten kansalaistoimijoiden näkökulman esiintuominen osaksi kaupungin kulttuuripolitiikkaa. Opinnäytetyölläni haluan osoittaa ruohonjuuritason kansalaisaktiivisuudesta kumpuavan toiminnan tarjoavan kaupungille merkittävää ja monipuolista kulttuurillista sisältöä, joka on myös sidoksissa kaupungin viihtyvyyteen ja kaupunkilaisten hyvinvointiin.

Tuottajan työ linkittyy monella tapaa kansalaisaktiivisuuteen. Tuottajat työskentelevät usein erilaisten non-profit organisaatioiden toiminnassa esim. tapahtumatuotannollisissa tehtävissä. Tulevaisuudessa tuottajia tulee työskentelemään yhä enenevässä määrin eri alojen rajapinnoilla ja sektoreiden välimaastossa, sekä kaupungin hallinnossa että kansalaissektorilla. Työssäni pohdin myös tuottajan roolia kansalaistoiminnan kentällä sekä kansalaisaktiivisuuden edistäjänä. Toivon työni toimivan myös inspiraation ja tiedon lähteenä paikallisesta vaikuttamisesta ja Lahden vaihtoehtokulttuurista kiinnostuneille kansalaisille sekä kansalaissektorilla toimiville tuottajille.

Tuottajana näen kotikaupunkini täynnä mahdollisuuksia. Kuka muuttaa elinympäristöäni jos minä en itse ryhdy siihen?

2 TULEVAISUUDEN KANSALAISSYHTEISKUNTA

Kansalaisyhteiskunta voidaan määrittää valtion ja markkinoiden välissä tai rinnalla olevana toimintakenttänä tai hallintatapana, jonka ominaispiirteitä ovat mm. omaehtoisuus, aktiivisuus, autonomisuus, toimijuus, vapaaehtoisuus, yhteisöllisyys ja eettisyys (Harju 2010, 14). Hautamäki (2001b) näkee kansalaisyhteiskunnan rakentuvan sosiaalisen pääoman kautta. Käsite on alun alkaen ranskalaiselta sosiologilta, Pierre Bourdieulta (1986) ja viittaa yksilön tai ryhmän tuttavuus- ja arvostussuhteiden verkostoon (Yeung 2002, 12). Kansalaisyhteiskunta muodostuu ihmisten yhteisistä pyrkimyksistä ja edellyttää uudenlaista lähtökohtaa, jossa ihminen on kaiken keskiössä, subjektina (Harju 2010, 107). Kansalaisyhteiskuntaa ei voi olla olemassa ilman aktiivisia kansalaisia. Harju laskee kansalaisyhteiskuntaan kansalaistoiminnan, puoluetoiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, uskonnolliset yhdyskunnat, kansalaisjärjestöt, osuuskunnat ja uusosuuskunnat, vapaan sivistystyön sekä sosiaalisen median. (Harju 2010a, 13-17.) Briitta Koskiaho näkee käsitteen (2000,17) epämääräisenä ja abstraktina. Hänelle kansalaisyhteiskunta on kollektiivinen alue, jossa yksilöt ja kansalaiset toimivat epävirallisesti (Eskola & Kurki 2001).

Harjun mukaan kansalaisyhteiskunnan erottaa parhaiten toisista sektoreista sen erilaisten arvojen ja toiminnan logiikan vuoksi. Koskiaho (mt., 17) näkeekin kansalaisyhteiskunnan vastavoimana julkisen sektorin ja taloudellisen toiminnan edellyttämälle yhteiskunnalle. Hänen mukaansa kansalaisyhteiskunnan toimintatähtäin onkin muuttaa markkinoiden ja talouden toimintarakenteita (Eskola, Kurki 2001).

Yhtenä tärkeänä muutoksena kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudessa Roope Mokka ja Aleks Neuvonen (2006, 77) pitävät vapaaehtoistyön näkemistä palkkatyön veroisena yhteiskunnallisen osallistumisen ja vastuunkannon välineenä. Harju (2010a, 214) näkee kansalaisyhteiskunnan merkityksen tulevaisuudessa välittämisen, toisten ihmisten kohtaamisen ja yhteisöllisyyden tarjoajana. Tätä korostaa myös Demos Helsinki, joka näkee tämän päivän vähäosaisina ihmiset, joilla on vain vähän mahdollisuuksia yhdessä tekemiseen (Alanen & Kaskinen, Neuvonen

& Mokka, Laitio & Onnela, Silfverberg & Vassinen 2010, 14 - 15). Tekeminen, osallistuminen, oppiminen, innostuminen, toiminta ja yhdessäolo tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja terveyttä.

Kansalaisyhteiskunnan jäseniksi kasvattamisessa tärkeä rooli on kasvatusta ja opetustyöllä (Alanen ym. 2010, 17). Kansalaisareena (Koskinen 2011) esittääkin yhtenä konkreettisena kehittämistoimena vapaaehtoiskeskusten rakentamisen. Keskuksien kautta voitaisiin löytää vapaaehtoistoiminnasta innostuneille henkilöille oikea paikka sijoittua kansalaistoiminnan kentällä, mutta myös auttaa kytkemään julkista sektoria lähemmäs kansalaisyhteiskuntaan hyödyntäen yksilöiden ruohonjuuritason aktiivisuutta.

Mokka ja Neuvonen (2006, 77) kirjoittavat yhteiskunnan tarvitsevan osallistuvuutta nimenomaan tulevaisuuden hyvinvointipalveluiden ja rakenteiden turvaamiseksi. Tuotannon rakenteita he muuttaisivat radikaalisti asettamalla keskiöön palvelun kohteen eli asiakkaan. Nykyisestä passiivisesta palvelun käyttäjästä ihminen suunnattaisiin kohti osallistuvuutta, jossa käyttäjä muokkaa itse aktiivisesti palvelua. Mokka ja Neuvonen (2006, 84) ajavatkin osallistuvan tuotannon ajatusta. Vuorovaikutteiseen kansalaisuuteen tähdätään Lahden lähipalveluiden ideointia koskevassa hankkeessa (Kallio 2011). Hankkeen kautta lahtelaisille halutaan antaa aktiivinen rooli kaupungin palveluiden kehittämisessä. Tähän kaupunki pyrkii mm. keräämällä jatkuvaa palautetta kaupunkilaisilta sekä sosiaalisen median että kasvokkain kohtaamisen kautta. Yksittäisten kansalaisten lisäksi mukaan halutaan myös kolmannen sektorin toimijat sekä yritykset (Kirnula 2011).

2.1 Kansalaisuus ja aktiivinen kansalaisuus

Kansalaisuuden voi määrittää sekä roolina että statuksena. Kansalaisuus statuksena on ns. objektiivinen kansalaisuus jolla viitataan jonkin yhteisön tai maan jäsenyyteen. Roolina käsite taas viittaa toimintaan, johon sisältyy oikeuksien käyttäminen kansalaistoiminnan ja kansalaisvaikuttamisen keinoin. Tutkimuksessani viitataan kansalaisuuteen roolina (Harju 2004a, 17).

Aaro Harju (2004a, 18) korostaa nykyaikaisen kansalaisuuden käsitteen monidimensionaalista luonnetta. Käsite pitää sisällään useita eri ulottuvuuksia, joita voidaan erottaa toisistaan. Näitä ovat esimerkiksi poliittinen kansalaisuus, subjektiivinen kansalaisuus (toiminnallinen kansalaisuus) ja aktiivinen kansalaisuus.

Kansalaisuuden Harju jakaa henkis-kulttuuriseen, toiminnalliseen ja poliittiseen. Henkis-kulttuurisen kansalaisuuden ilmenemismuotoja ovat kulttuuriset ja henkiset aktiviteetit, näihin kuuluvat mm. taiteiden harrastaminen ja ympäristön- ja eläintensuojelun parissa toimiminen. Yleisin ja suosituin aktiivisen kansalaisuuden muoto on toiminnallinen kansalaisuus, joka ilmenee nimenomaan yhdistyksien ja yhteisöjen piirissä itselle ja/ tai muille tärkeiden ja mieluisten asioiden parissa tapahtuvana toimintana. Olennaista toiminnallisessa kansalaisuudessa on henkilökohtainen työpanos ja sitoutuminen. Henkis-kulttuurillinen ja toiminnallinen kansalaisuus voivat usein myös yhdistyä toisiinsa. Poliittinen kansalaisuus on perinteisin kansalaisaktiivisuuden muodoista. Siihen kuuluu niin ammattiyhdistysliikkeissä kuin puoluejärjestöissä toimiminen. Puoluepoliittisen osallistumisen sijaan on painopiste vuosien varrella siirtynyt yhteiskunnassamme harrastus- ja kulttuuritoimintaan. Näissä yhdistyksissä onkin jo yli 5 miljoonaa jäsentä. (Harju 2007, 32.)

Aktiivisen kansalaisuuden lähtökohtina voidaan nähdä toiminta ja vaikuttaminen yhteisen hyvän eteen, vastuun ottamista yhteisistä asioista sekä osallistumista niiden hoitamiseen (Laitinen & Nurmi 2004). Harju (2004a, 41) puolestaan avaa Aktiivisten kansalaisten Suomi -kirjassaan käsitteen laajemmin ihmisen identiteettiä, osallistumista, kohtaamista ja välittämistä koskevaksi. Toteutuakseen aktiivinen kansalaisuus vaatii toimintakykyä eli monenlaista tietoa, taitoa, arvoa ja asennetta. Näiden taitojen opettamisessa Harju (2004b) näkeekin avainasemassa koulujärjestelmän, kansalaisjärjestöt ja vapaan sivistystyön. Keskeisinä tietoina hän pitää perustietoja kansalaisten oikeuksista, velvollisuuksista ja mahdollisuuksista vaikuttaa sekä demokraattisten instituutioiden tietämystä. Eron varsinaiseen kansalaistoimintaan Harju (2005, 11) näkee siinä, että kansalaisaktiivisuutta yksilö voi tehdä ”yksin”. Esim. vetoamusten allekirjoittaminen, paikallislehteen kirjoittaminen tai erilaiset kuluttamista koskevat valinnat kuten luomutuotteiden tai paikallisten tuottajien suosiminen ruokaostoksia tehdessä ovat hyviä esimerkkejä

kansalaisaktiivisuudesta. Kansalaistoiminta vaatii toteutuakseen taas useamman ihmisen yhteisen panoksen.

Tutkimuksessani viitataan aktiiviseen kansalaisuuteen yksilöstä lähtevänä ”asenteena”, joka heijastuu erilaisina henkis-kulttuurisina ja toiminnallisina kansalaisaktiivisuuden muotoina. Varsinainen toiminta voi ilmetä hyvin eri muodoissa sisältäen yksilövaikuttamisen, yhdistystoiminnan ja muut vapaat organisoitumisen muodot. Tutkimuksessani aktiivinen kansalaisuus kohdistuu paikallisiin vaikuttamistoimiin, jotka tapahtuvat vaihtoehtokulttuurin kentällä. Aktiivisesta kansalaisuudesta kumpuavaa konkreettista toimintaa, kuten tapahtumien järjestämistä kuvaan kansalaistoiminnan käsitteellä.

2.2 Kansalaistoiminta ja kansalaissektori

Kansalaistoiminnan voi nähdä henkilön toiminnaksi erilaisten yhdistysten, yhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen parissa (Harju 2005, 9). Heikkala (2009) näkee kansalaistoiminnan ilman välitöntä ulkoista pakkoa tai ensisijaista välineellistä hyötyä tehdyksi vapaaehtoistoiminnaksi.

Harju (2005, 11 - 12) määrittelee kansalaistoiminnan toteutumista kolmen kriteerin kautta. Niitä ovat konkreettisen työpanoksen antaminen, yhdessä muiden ihmisten kanssa toimiminen sekä toiminnan suuntautuminen yhteiseksi hyväksi. Kansalaistoiminta on siis henkilöstä poispäin suuntautuvaa toimintaa josta hyötyy jokin taho, asia tai ihmiset. Toiminta voi tapahtua vapaissa ryhmissä, rekisteröidyissä yhdistyksissä tai yleishyödyllisissä säätiöissä. Kansalaistoiminta voi olla sekä vapaaehtoistoimintaa että palkallista työtä esim. järjestösihteerinä toimiminen. Tutkimuksessani kansalaistoimintaan ei kuitenkaan lasketa osuuskuntatoimintaa, joka toimii liiketaloudellisin menetelmin.

Parhaimmillaan kansalaistoiminta tukee aidon demokratian toteutumista, saa politiikan lähentymään todellista, mahdollisimman välitöntä yhteisten asioiden hoitoa ja samalla luo kansalaisille mahdollisuuksia olla osallistuvia ja aktiivisia kansalaisia

(Lehtonen & Rantonen 2011). Perinteisesti kansalaistoiminta on sijoitettu kolmannelle sektorille, jolla tarkoitetaan yksityisen ja julkisen sektorin rinnalla olevia järjestäytyneitä toimijoita. Näitä ovat yhdistykset ja säätiöt. Kolmas sektori jättää kuitenkin ulkopuolelleen kansalaiset ja erilaiset epäviralliset yhteenliittymät, joita myös tarkastelen tutkimuksessani. Lisäksi käsite madaltaa kansalaisten toiminnasta syntyvää arvoa (Harju 2005, 16 - 17.) Tutkimuksessa käytänkin kansalaistoiminnan käsitettä kolmannen sektorin sijaan. Kansalaissektorin käsitettä käytän työssäni kuvaamaan eri sektoreiden välistä yhteistyötä.

Kansalaistoiminnan käsitteen alle kuuluu kaikki tutkimuksessa haastattelemieni henkilöiden tekemä työ ja erilaiset projektit, kuten epäkaupallisten konserttien ja performanssien järjestäminen sekä aatteellinen yhdistystoiminta. Hyvänä esimerkkinä yhteisen hyvän eteen tehdystä kansalaistoiminnasta on myös lahtelaisten Elina Pakkasen ja Tea Saraskarin tekemä tempaus. Kun Harjukadun pienomakotitalopalossa kotinsa menettäneiden perheet eivät pääsiäispyhien vuoksi saaneetkaan kriisiapua pystyttivät Pakkanen ja Saraskari vaate- ja tavarakeräyksen ja järjestivät myös tukikonsertin asukkaiden auttamiseksi. Lahtelaisten auttamisenhalu yllätti naiset ja lopulta ylimääräisiä vaatteita annettiin asunnottomille ja kirpputorille (Pakkanen & Saraskari 2011).

2.3 Vaikuttaminen ja aktivismi

Vaikuttaminen on henkilökohtaisen tai yhteisön vallan käyttämistä meille tärkeän asian edistämistä varten. Koska vaikutusmahdollisuudet on kirjattu Suomen perustuslakiin, edellyttää vaikuttaminen myös tietämystä oikeuksista. Vaikuttamisen voi jakaa välilliseen vaikuttamiseen ja suoraan vaikututtamiseen. Välillistä vaikuttamista ovat esim. jäsenmaksun maksaminen yhdistykselle ja valinnat, joita teemme kuluttajina. Suoraa vaikuttamista mielenosoituksiin osallistuminen, mielipidekirjoitusten kirjoittaminen jne. Vaikuttamiseen liittyy aina myös käsitys vallasta. Harisalo, Rajala ja Ståhlberg (1992) määrittävät sen pyrkimyksenä vaikuttaa toisen käyttäytymiseen ja muokata sitä haluttuun suuntaan. (Ilvonen 2006, 12 - 13.)

Rasimuksen (2006, 11) mukaan aktiiviksi voi kutsua kansalaista, joka toimii jonkin asian eteen yksin tai ryhmässä. Jokainen aktivisti on aktiivinen kansalainen. Sen sijaan kaikki aktiiviset kansalaiset eivät ole aktivisteja. Leo Stranius (2009b) kuvaa tämän päivän aktivismia kevytaktivismiksi tehden pesäeroa perinteiseen aktivismiin, jonka kritiikki on kohdistunut byrokraattisiin järjestelmiin, kompromissihalukkuuteen ja perinteisten järjestöjen institutionalisoitumiseen. Kevytaktivismia taas kuvaa toimintakentän ja tapojen laajuus ja pyrkimys vaikuttamiseen arjen valintojen kautta.

2.4 Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistyö on osa kansalaisyhteiskunnan toimintaa. Lehtinen (1997, 17) kuvaa vapaaehtoistoimintaa prosessina, jossa ihmiset ryhtyvät yhdessä parantamaan elämänlaatuaan ja voittamaan vaikeuksiaan. Vapaaehtoistoiminnan periaatteina hän näkee omasta vapaasta tahdosta osallistumisen. Ihmisen omista ehdoista ja taidoista lähtevän toimimisen sekä työn palkattomuuden.

Vapaaehtoistyö on sosiaalisyhteiskunnallista toimintaa; vuorovaikutteista ja osallistuvuutta korostavaa toimintaa, joka mielletään tapahtuvaksi kolmannella sektorilla. Vapaaehtoistyöllä ja vapaaehtoistoiminnalla voidaan tarkoittaa hieman eri asioista. Vapaaehtoistyö sana painottaa yksilön ja ryhmien konkreettista toimintaa, vapaaehtoistoiminta taas organisoitua järjestöjen toimintaa. (Koskiahho 2001, 17.) Vapaaehtoistyön tehtäväksi Lehtinen (1997, 19) asettaa ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja omaehtoisen osallistumisen edistämisen, mutta myös vaikuttamisen yhteiskunnallisten palveluiden kehittämiseen ihmisten tarpeita vastaaviksi.

2.5 Vaihtoehtokulttuuri

Vaihtoehtokulttuuri, alakulttuuri, marginaalikulttuuri; samasta asiasta käytetään useita eri käsitteitä. Tutkimuksessani käsitteellä viitataan kulttuuritoimintaa, joka jää jollain tapaa valtakulttuurin jalkoihin. Claes Korpi (Korpi 2011) näkee, että käsitteen kautta

pyritään tuomaan esiin ongelmia, joita pienten kulttuuriorganisaatioiden ja -toimijoiden kohdalla ilmenee. Jotta näitä asioita voitaisiin tuoda esiin, on niistä helpompi käyttää puhuttaessa yhteistä asiaa kuvaavaa käsitettä. Vaihtoehtokulttuurin kautta haluan tuoda esiin julkisen- ja yksityisen sektorin väliin jäävää toimintaa, jota kuvaa voitto tuottamaton luonne ja toiminnan omaehtoisuus. Vaihtoehtokulttuuritoimijat ilmentävät toiminnallaan aktiivista kansalaisuutta ja tutkimuksen haastateltavat tahot voidaan lukea vaihtoehtokulttuurin piirissä toimiviksi.

Vaihtoehtokulttuurin käsite ei itsessään rajaa marginaalikulttuurin tavoin kulttuurinmuotoja, sillä vaihtoehtokulttuuritoimintaa voi yhtä hyvin olla nykytanssi kuin punk-keikka. Vaihtoehtokulttuurin hankkeista yksi esimerkki on Turun kulttuuripääkaupungin rinnalla oleva ”alakulttuuripääkaupunki”, joka pyrkii kokoamaan yhteen omaehtoisen ja vapaan kulttuurin tekijöitä erilaisten hankkeiden kautta. Esimerkiksi Taideslummien, laillisten mielenosoitusten kautta, joissa on yhdistetty erilaisia kulttuurinmuotoja runoista työpajoihin ja jättemateriaalista taideteosten rakentamiseen (Turku Euroopan alakulttuuripääkaupungiksi 2011b). Hankkeen ajatus on innostaa passiivisesti kulttuuripääkaupunkihanketta seuraavia ihmisiä kulttuuritoiminnan ja vaikuttamisen pariin tarjoamalla mahdollisuutta muokata omaa elinympäristöään ja kotikaupunkiaan itsensä näköiseksi. Hanke peräänkuuluttaa kulttuurin tasavertaisuutta riippumatta tekijän koulutustaustasta tai statuksesta. (Turku Euroopan alakulttuuripääkaupungiksi 2011a.)

Lahdessa asumiseni aikana olen kokenut kaksi merkittävää kansalaisaktiivisuuden aaltoa vaihtoehtokulttuurin saralla, subjektiivisesta näkökulmasta katsottuna. Ensimmäinen oli eläinoikeus- ja ympäristöjärjestötoiminnan nousu 90-luvulla. Kaupunkikuvaa värittivät erilaiset kadunvaltauksset, mielenosoitukset ja musiikkikeikat. Toinen oli eri taiteenlajien kukoistus Taidepanimon aktiivivuosina 2003-2007 (Kauno ry 2011). Nukketeatteria, performanssitaidetta, kuvataidetta ja musiikkia. Eri taiteenmuotoja ja sen tekijöitä sulassa sovussa saman rakennuksen sisällä. Aalloista riippumatta kaupungissa vaikuttaa myös muutamia vakituisia vaihtoehtokulttuurin saralla operoivia tahoja. Elokuvateatteri Kino Iiris (PHEK) sekä esittävän taiteen Teatteri Vanha Juko ovat vaikuttaneet Lahdessa jo 90-luvulta lähtien (Kino Iiris 2011, Teatteri Vanha Juko 2011a). Näistä kumpikin taho yhdistelee ennakkoluulottomasti kulttuurien eri muotoja. Myös Lahden Runomaraton ry

(Runomaraton 2011) kuuluu kaupungin pitkäaikaisiin toimijoihin. Runoviikoilla on nähty runouden eri muotojen lisäksi myös performanssia, tanssia ja musiikkia.

2.6 Kansalaistoiminta 2000-luvulla

Elämän hektisyys, työn projektimaisuus ja tulevaisuuden epävarmuus, kansalaistoiminta heijastaa aina kulloistakin yhteiskunnan tilaa ja aikaa. Projektimaisuus ja verkostomaisuus, paikallisuus sekä uudenlainen vapaamuotoinen kansalaistoiminta heijastavat tämän päivän yhteiskuntaa (Harju 2010, 170 - 173; 2004b). Suomalaista kansalaistoimintaa pitkään leimannut vahva yhdistysmuotoisuus, suhde valtioon ja toiminnan hierarkkisuus eivät kuitenkaan ole kadonneet (Siisiäinen 1998, 239). Sitä todistaa Suomen 130 000 rekisteröityä yhdistystä (Patentti- ja rekisterihallitus 2011a). Viime vuosina rinnalle on nousut kuitenkin vahvasti myös muita ei-institutionaalinen vaikuttamisen muotoja, joissa liikutaan usein laittoman ja laillisen välimaastossa. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii Ravintolapäivä. Ravintolapäivä on kansalaistotelemattomuuteen perustuva idea, jossa jokainen kansalainen voi kokeilla yhden päivän ajan ravintoloitsijan roolia. (Anttila 2011.) Harju (2010a, 168-169) kuvaakin nuorten haluavan tehdä asioita omilla ehdoillaan ilman yhteiskunnallista tai inhimillistä sanomaa.

Uudelle epämuodolliselle kansalaistoinnalle tyypillistä ovat ”performatiivinen, elämyksellinen ja julkisuushakuinen toiminta” (Harju 2010a, 168 - 169). Samaa toimintaa Stranius (2008a) kuvaa ”kevytaktivismin” käsitteellä. Tämän kevytaktivismin olennaisina toiminnanmuotoina ovat olleet erilaiset ”matalan kynnyksen” karnevalistiset tempaukset, joita on järjestänyt esimerkiksi ilmastonmuutoksen hidastamiseksi kortensa kekoon kantava kansainvälinen kuluttajaliike Porkkanamafia ja aiemmin mainittu Ravintolapäivä (Porkkanamafia 2011).

Kummassakin esimerkissä korostuu kevytaktivismin yksilökeskeisyys. Toiminnassa ei olla riippuvaisia järjestöstä tai johtajasta, vaan yksilön toimintavalmiuksista. Etuna onkin kevyt hallintorakenne. Kevytaktivismissa ei myöskään sitouduta yhteen toimijatahoon, vaan voidaan liikkua eri projektien ja toimijoiden välillä. Varsinaisen

toiminnan kirjo on laaja. Siihen voi laskea niin nettiaktivismiin, kulutusvalintoihin liittyvät päätökset kuin erilaisiin tempauksiin ja tapahtumiin osallistumisen. Kevytaktivismiin käsite auttaa myös tutkimaan uudessa valossa Sitran ja Tekesin tutkimuksia nuorten asenteista vaikuttamista kohtaan. Se, että nuorten kiinnostuksen kohteet ovat siirtyneet entistä enemmän perheen ja ystävien pariin ei välttämättä tarkoita katastrofia kansalaisaktiivisuudelle. Vaikuttaminen ei ole katoamassa, vaan sen muodot ovat muuttuneet. (Harju 2010, 172; Stranius 2008b.)

Yksilön oman toiminnan vaikutus korostuu epämuodollisessa kansalaistoiminnassa kollektiivisuuden sijaan. Arjessa tehdään yksilöllisiä valintoja, Tällä Stranius (2008b) viittaa esim. ”downshiftaamiseen”, elämäntyyliin vapaaehtoiseen vaatimattomuuteen. Immateriaalisten arvojen merkitys korostuu usein kevytaktivismiin toimien kautta. Yksilökeskeisen kevytaktivismiin kohdalla täytyy huomata, että paikoin toiminnalla halutaan myös tehdä selvää eroa aktivismiin korostamalla toiminnan olevan tavallisia arkipäiväisiä valintoja (Harju 2010, 172). Tutkimuksessa myöhemmin tarkasteltavan Poor Artist in Residence (PAIR) ryhmän joitain projekteja voitaisiin myös mieltää kevytaktivismiin käsitteen alle. Jo 2000-luvun alussa, alun perin Partasen, Pitkäsen ja Lahtisen muodostama ryhmä mm. esiintyi kulutusta kritisoivilla ”dyykkaus”-performansseillaan useissa Keski-Euroopan maissa. Performanssit toivat esiin yksilön valintoja mutta toimivat samalla myös yhteisöllisyyttä luovina osallistaen yleisön osaksi performanssia (Partanen 2011).

Kevytaktivismi voi määritteestään huolimatta olla hyvinkin voimakasta ja merkittävää kansalaistoimintaa. Uudet liikkeet ovatkin saaneet liikkeelle suuria ihmismääriä ja paljon näkyvyyttä. Hyvä esimerkki muutaman aktivistin hyvin suunnittelema työstä oli muutama vuosi sitten lanseerattu Tehotuotanto.net -kampanja, jossa tiedotetaan tuotantoeläinten epäkohdista eläintiloilla kuvattujen videoiden kautta. Kampanjoinnissa on hyödynnetty taitavasti Internetiä tiedon levittämisen ja näkyvyyden aikaansaamisessa. Kampanja on ollut esillä julkisuudessa niin televisiossa kuin aikakauslehdissä ja sen tiedottajana julkisuudessa toimi rekisteröimätön eläinoikeusyhdistys Oikeutta eläimille (Stranius 2008c; Tehotuotanto.net 2011). Vaikka median huomio on tällä hetkellä kiinnittynyt eläinvideoiden kuvaajiksi ilmoittautuneiden aktivistien Saila Kivelän ja Karry Hedbergin 25.10. alkaneeseen oikeudenkäyntiin (Tammi 2011), on videoiden

varsinainen sisältö, tuotantoeläimiä koskevat asiat olleet edelleen median huomion kohteena myös vuonna 2011 (A-studio 2011).

Toinen esimerkki kansainvälisestä liikkeestä oli Elokuussa 2011 Suomessakin marssittu ”Sluwalk” eli Lutkamarssi (Slutwalk 2011). Alkujaan Kanadasta lähtöisin oleva henkilökohtaisen koskemattomuuden puolesta ja raiskauksien uhrien syylistämistä vastaan järjestetty tempaus levisi nopeasti kansainväliseksi liikkeeksi. Suomessa marssit keräsivät kolmeen kaupunkiin yhteensä n. 7000 marssijaa. (Helsingin Sanomat 2011b.)

3 MENETELMÄT

Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen selvitystyö kansalaisaktiivisuuden ilmenemisestä Lahden kaupungissa. Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodostavat filosofian tohtorin ja suomalaisen kansalaistoiminnan asiantuntijan, Aaro Harjun teokset kansalaisaktiivisuutta ja kansalaistoimintaa koskien. Tutkimuksessani käytän niin sanottua triangulaatiota eli useamman aineiston ja menetelmän yhdistämistä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 3). Triangulaatiolla tarkoitetaan tutkimuksen moninäkökulmaisuutta, jossa voidaan yhdistää useita eri aineistoja, menetelmiä, teorioita tai käyttää tutkimuksessa useita eri tutkijoita (Yhteiskuntatieteellinen arkisto 2011). Ensisijaisena aineistona toimivat teemahaastattelut, joiden tueksi toteutin kyselytutkimuksen (LIITE 2). Tutkimuksessani hyödynnän myös omaa tieto- ja kokemusperää kansalais- ja kulttuuriaktiivina sekä pitkäaikaisena kaupungin asukkaana, kulttuuritapahtumien kävijänä sekä järjestäjänä. Tutkimuksen aikana keskustelin aktiivisesti tapaamieni eri alojen kulttuurin parissa toimivien ihmisten kanssa tutkimuksen aihepiiristä. Nämä keskustelut toimivat inspiraationa sekä toivat lisää tietopohjaa aihetta kohtaan. Lisäksi käytin aktiivisesti hyödyksi sosiaalisen median tuomia mahdollisuuksia sekä haastateltavien etsinnässä, ja kontaktoinnissa että aihetta koskevan materiaalin hankinnassa.

3.1 Tutkimushaastattelu ja kyselytutkimus

Haastattelun valinta aineiston keräämisen välineenä tukee tutkimuksen lähtökohtana olevaa aktiivisen kansalaisen näkökulmaa tarkastelemalla haastateltavia aktiivisina ja merkityksiä luovina toimijoina. Haastattelumetodin käyttäminen mahdollistaa myös ns. hiljaisen tiedon keruun. Teemahaastattelussa yksilön subjektiiviset kokemukset ja haastateltavien niille antamat merkitykset ovatkin keskeisessä roolissa (Hirsjärvi & Hurme 2000, 8). Teemahaastattelun ominaispiirteisiin kuuluu myös tieto siitä, että haastateltavat ovat kokeneet jonkun tilanteen, joka olennaisesti liittyy tutkimukseen (mt., 27). Kaikki haastateltavani täyttävät aktiivisen kansalaisuuden tunnuspiirteet ja heidän aktiivisuutensa ilmentää kansalaistoimintaa erilaisten konkreettisten toimien

kuten tapahtumien järjestämisen kautta. Haastateltavieni kansalaistoiminta sijoittuu vaihtoehtokulttuurin kentälle. Rajaamalla aihetta kohdensin tutkimuksen ruohonjuuritason kansalaisaktiivisuuteen, jolloin tutkimuksen ulkopuolelle jäi esim. kansainvälinen järjestötyö. Saadakseni tutkimukseen enemmän perspektiiviä toin esiin myös menneiden vuosien kansalaistoimintaa. Tutkimuksessani tämän toin esiin yhden poikkeuksellisen aktiivisen toimijakollektiivin kautta. Haastateltavien valinnan kautta halusin esittää kansalaisaktiivisuuden monimuotoisuuden sisältäen organisoitumisen eri muodot (yhdistys, vapaamuotoinen toiminta) sekä toiminnan ilmenemisen variaatiot (ihmisoikeustoiminta, kuvataide ym.).

Puolistrukturoiduissa menetelmissä jokin haastattelun näkökohta on lyöty lukkoon ennalta (Hirsjärvi & Hurme, 47). Teemahaastatteluiden kolme pääteemaa olivat varsinaisen toiminnan tarkastelu tuottajan näkökulmasta, kansalaistoiminnan tarkastelu haastateltavan henkilökohtaisen kokemuksen sekä paikallisen näkökulman kautta (LIITE1).

Haastateltavien saaminen sekä ajankohtien sopiminen eivät olleet tutkimuksen etenemisen kannalta itsestäänselvää. Haastateltavien tavoittamisen vaikeus yllätti minut tutkimuksen alkuvaiheessa. Aktiivisilla kulttuurintekijöillä on useita projekteja samanaikaisesti eikä haastattelun antaminen opinnäytetyöhön ole heille välttämättä ensimmäisenä prioriteettilistalla. Vaikka Hirsjärvi ja Hurme (2000, 85) näkevät suostuttelun haastateltavan motivoinnin keinona, koin ajatuksen lukuisista yhteydenotoista kiusalliseksi. Sillä haastateltavia tahoja oli kuitenkin tutkimuskohteesta johtuen rajallisesti käytettävissä, saatoin ottaa yhteyttä useaan henkilöön työryhmän/yhdistyksen puitteissa ennen haastateltavan löytymistä.

Haastatteluissa käytin tallennusvälineenä nauhuria, joka vapautti minut tutkijana keskittymään itse keskustelutilanteeseen. Kaksi haastattelutapausta poikkesi kuitenkin tästä käytännöstä. Yhden keskustelun jätin nauhoittamatta, koska haastateltava kieltäytyi nauhurin käytöstä. Tässä tilanteessa sovimme, että kirjaisin vastaukset paperille ja tarkentaisin vastauksia jälkeinpäin puhelimitse. Toinen haastateltavista oleskeli tutkimuksen ajan ulkomailla. Hänelle tein sähköpostihaastattelun, jossa käytin avoimia kysymyksiä. Lisäksi tein tutkimuksen edetessä jatkokysymyksiä haastateltaville.

Teemahaastattelujen lisäksi suoritin kyselytutkimuksen. Teemahaastatteluissa minulle oli selvinnyt useita kehitysehdotuksia, jotka liittyivät olennaisesti kaupungin hallinnon tekemiin kulttuuripoliittisiin ratkaisuihin ja päätöksiin. Kyselyn tarkoituksena olikin tuoda aiheeseen lisäperspektiiviä selvittämällä Lahden kaupungin hallinnon tietämystä kaupungissa toimivista vaihtoehtokulttuuritoimijoista ja niiden asemasta. Kyselytutkimuksen suorittaminen oli huomattavasti haastattelun toteuttamista vaivattomampaa, mutta sisälsi toisaalta enemmän ongelmia aineiston keruuseen liittyen. Kyselytutkimuksen saatekirjeessä en määritellyt tutkimaani käsitettä ”vaihtoehtokulttuuri”, vaan jätin sanan merkityksen kunkin vastaajan arvioitavaksi. Ainoastaan yksi vastaajista pyysi minua määrittämään mitä sanalla tarkoitin. Yksilöiden väliset erot käsitteen tulkinnassa lisäävät myös virhemarginaalin mahdollisuutta tuloksien tulkinnassa.

Kyselytutkimuksen kohderyhmänä olivat Lahden kaupungin hallinnon päättäjät, kaupunginhallitus, kaupunginvaltuusto sekä kulttuurilautakunta. Kaupunginhallitus tekee kulttuuriavustuksien yksittäispäätöksiä ja kulttuurilautakunta puolestaan tekee päätökset Kulttuurikeskuksen yli 1000€ avustuksille (Lahtola 2011). Kyselyn tarkoituksena oli selvittää julkisen sektorin tuntemusta vaihtoehtokulttuuria kohtaan sekä heidän näkemyksiään vaihtoehtokulttuurin asemaa koskien. Tutkimuksen tein sähköpostikyselynä. Kyselyyn otin mukaan myös avoimia kysymyksiä, jotta saisin selvitettyä vastaajien henkilökohtaisia näkemyksiä. Kyselystä halusin tehdä mahdollisimman lyhyen ja ytimekkään, edesauttaakseni vastausten vastausten saamisen määrää sekä niiden analysointia. Vastausaikaa annoin tutkimukseen osallistuville henkilöille hieman reilun viikon.

3.2 Aineiston tulkinta ja eettisyys

Haastattelut olivat pääosin lähempänä rentoa ”kaverikeskustelua” kuin virallista haastattelua, mikä liittyi varmasti pitkälti haastateltavien omaan persoonaan. Litteroinnissa jouduin kohtaamaan haastattelijan roolin haastavuuden omien virheiden kautta. Välikommentointien esittämisen, hoputtamisen, tai äkkinäisten puheenaiheiden vaihtaminen tapahtuu haastattelutilanteessa helposti huomaamatta.

Haastatteluissa oma roolini oli haastateltavan kaltainen, en pyrkinyt haastattelussa tai analyysissä objektiivisuuteen. Kummatkin osapuolet olivat aiheen asiantuntijoita. Hirsjärvi ja Hurme (2000, 192) puhuvatkin tutkijan toimivan pikemmin tulkkina kuin tiedon objektiivisena välittäjänä. Keräämäni aineiston tarkoituksena ei ole toimia kansalaistoiminnan kentän todellisuuden edustajana, edes paikallisesta näkökulmasta katsottuna. Sen sijaan aineisto tarjoaa palan paikallisen kansalaistoiminnan näkökulmaa ja todellisuutta (Alasuutari 1995, 114 - 115), jota olen tulkinut teoreettisen viitekehyksen sekä oman tuottajuus- ja kansalaisaktiivikokemuksen kautta.

Hirsjärvi ja Hurme (2000, 72) neuvovat tutkijaa välttämään tuntemiensa henkilöiden haastattelua. Tutkijana minulle oli tutkimuksen alusta asti selvää, että tuntisin osan haastateltavista tahoista kaupungissa pitkään asuneena sekä kulttuurikenttään aktiivisesti tutustuneena. Myöhemmin selvisi myös, että haastateltavat tunsivat toisiaan. Asetelman huomioiminen tarkoitti minulle tutkijana kriittistä suhtautumista läpi tutkimusprosessin, kysymysten asettamisesta vastausten analyysiin asti.

Varsinaiseen tutkijan rooliin asettuminen oli minulle kuitenkin vaivatonta. Rooli tutkijana tarjosi tilaisuuden ottaa selvää asioista, jotka eivät henkilökohtaisessa ”roolissani” olleet mahdollisia. Koin aiheen läheisyyden hyödyksi myös aineiston keruussa. Tutkijan taustatieto voi nousta yllättävän tärkeään asemaan ”avainhenkilöiden” löytämisessä. Ns. ”sisäpiiriläisyys” voi tuoda tutkijalle myös uskottavuutta haastateltavien parissa.

Oma historiani kansalaisaktiivisuuden ja toiminnan parissa alkoi 90-luvun loppupuolella ottaessani osaa yhdistystoimintaan eläinoikeusjärjestöjen kautta. Vuosien saatossa olen toiminut useissa yhdistyksissä ja työryhmissä, joista viimeisimpinä Helsinki Pride, eläinsuojeluliitto Animalia, Helsingin Vihreät ja teatteri Vanha Juko. Muodollisen yhdistystoiminnan lisäksi olen innostunut tekemään myös omaehtoisia hankkeita ja tempauksia, joista yksi tärkeä on ollut Ravintolapäivä ja sen vakiinnuttaminen osaksi Lahden kaupunkikulttuuria (Etelä-Suomen Sanomat 2011a).

4 KANSALAISAKTIIVISUUS LAHDESSA (2002 - 2011)

Seuraavassa kappaleessa käsittelen tutkimuksen empiirisen aineiston tuloksia. Ensimmäisenä tuon esiin suorittamani kyselytutkimuksen tulokset, jonka jälkeen siirryn teemahaastatteluiden pohjalta kerätyn materiaalin käsittelyyn. Seuraavassa luvussa tuon esiin kaupungin vaihtoehtokulttuuritoimijoiden ajatuksia tuottajan näkökulmasta käsin.

4.1 Kyselytutkimus

Suorittamaani kyselytutkimukseen sain vastauksia yhteensä neljältä edustajalta. Vastauksissa näkemykset jakoutuivat vahvasti. Kaksi vastaajista osasi nimetä useita kaupungissa olevia marginaalitoimijoita ja kertoi myös osallistuneensa erilaisiin marginaalikulttuuria koskeviin tilaisuuksiin, kuten teatteri Vanhaan Jukoon, Pesäkallion kesäteatteriin ja Nykytaiteen Kioskiin. Toinen kulttuuriin tutustuneista vastaajista näki myös kehitettävää toiminnan tukemisessa. Tässä hän peräsi nimenomaan kaupungilta suurempaa panosta mutta myönsi myös oman ”tietämyksen puutteen” aiheita koskien. Loput kaksi vastanneista eivät tunteneet kenttää, eivätkä nähneet marginaalikulttuurin aseman eroavan millään tavalla ”muista vastaavista tahoista”. Kehitysehdotuksissa mainittiin kaupungin mahdollisuus toimia tilojen tarjoajana esim. luovuttamalla teollisuusrakennuksia ruohonjuuritoimijoiden käyttöön. Yksi kehitysajatus kolmannen sektorin toimijoille oli palkatun ”johtohahmon” hankkiminen. Tämä tiedottamiskykyinen ja esiintymistaitoinen henkilö toimisi ns. organisaattorina koko toiminnalle. Vastaaja myös näki, että henkilön tulisi olla jokin muu taho kuin taiteilija ja painotti ulkomuodon siisteyden tärkeyttä toiminnan uskottavuuden kannalta.

4.2 Kulttuuritoiminnan rahoitus

Lahden kaupungin myöntämien kulttuuriavustusten suuruus oli vuonna 2011 yhteensä 402 200€. Tähän summaan kuuluvat Lahden kaupunginhallituksen, Liikunnan- ja kulttuurin vastuualueen sekä Lahden Kulttuurikeskuksen myöntämät

avustukset. Suurimpina avustusten saajina olivat Kuvataideprojekti Kauno (83 000€), joka jakaa myös omia apurahoja jäsenyhdistystensä kautta. Lahden kansainvälinen kirjailijakokous ry (70 000€), joka järjestää jokavuotisen kirjallisuustapahtuman, Lahden kansainvälinen Urkuviikko (50 000€), Lahden OmaTeatteri ry, Teatteri Vanha Juko (45 000€), Päijät-Hämeen elokuvakeskus, Kino liris (27 500€) sekä Runomaraton ry, joka järjestää kaupungissa jokavuotisen Runomaraton tapahtuman ja julkaisee runoutta (21 000€). (Lahden Kulttuurikeskus 2010.) Lahden Kaupunginhallitus, joka tekee yksittäispäätöksiä kulttuuriavustuksista, myönsi vuonna 2011 avustuksia yhteensä 130 000€ edestä (mt.). Lahden Kulttuurikeskukselle oli puolestaan budjetoitu vuosiavustusten ja kohdeapurahojen jakoon samana vuonna 85 500€, joka oli 7000€ edellisvuotta enemmän. (Lahden Kulttuurikeskus 2010.)

Kokonaisuudessaan Kulttuurikeskuksen myöntämien apurahojen kokonaismäärässä tapahtuneet suurimmat muutokset vuosien 2002 - 2011 välisenä aikana ovat olleet myönnettyjen kohdeapurahojen määrän kasvaminen. Kohdeapurahojen kokonaismäärä kasvoi yli puolella vuodesta 2003 vuoteen 2011. Avustusten kokonaismäärät eivät ole kuitenkaan suoraan verrannollisia toisiinsa myöntämiskäytänteiden ja organisaatiomuutosten vuoksi. Esim. vuonna 2011 osa Kulttuurikeskuksen avustuksista siirrettiin Liikunnan ja kulttuurin vastuualueen avustuksiin. (Lahtola 2011.) Parhaillaan onkin käynnissä koko sivistystoimialan avustusmenettelyjä koskeva uudistus, johon liittyy myös Kulttuurikeskuksen avustusten sääntöjen ja menetelmätapojen uudistaminen. Se, mitä muutoksia tullaan näkemään, selviää vuoden 2012 puolella. (Lahden kaupunki 2011.)

4.3 Haastateltavien taustatiedot

ATRO LINNAVIRTA, Taideinstituutin oppilaskunnan puheenjohtaja ja Galleria Oyoy:n perustajajäsen. Lahtelainen.

Galleria Oyoy on 2010 kesällä perustettu Lahden Muotoilu- ja taideinstituutin oppilasyhdistysten perustama voittoa tuottamaton opiskelijagalleria. Gallerian ensisijainen tarkoitus on tukea nuoria Muotoilu- ja taideinstituutin opiskelijoita uransa

alussa tarjoamalla edullista näyttelytilaa uskottavassa galleriassa. Kesäaikana galleriatilaa voi hakea myös Muotoilu- ja taideinstituutin ulkopuoliset henkilöt tai ryhmät. (Linnavirta 2011; Galleria Oyoy 2011.)

KATRIINA LAMPINEN, Lahden Seta:n varapuheenjohtaja. Lahtelainen.

Lahden Seta on elokuussa 2011 perustettu seksuaalinen tasavertaisuus yhdistys, jonka tarkoitus on toimia Lahden alueella seksuaali- ja sukupuolivähemmistön äänenkannattajana, etujärjestönä, ihmisoikeusjärjestönä ja ajaa paitsi jäsenten oikeuksia, myös tietoisesti pyrkiä vaikuttamaan valtakunnallisesti ajettaviin asioihin (Facebook 2001a; Lampinen 2011).

KRISTIAN MOHR, Kinos-työryhmän jäsen vuodesta 2008 ja Kinos 2011 toinen tuottajista. Asui Lahdessa yhteensä n. 6 vuotta.

Kinos on video- ja lyhytelokuvafestivaali on 2003 vuonna Poor Artist in Residence (PAIR) - ryhmän aloittama ja myöhemmin Kinos-työryhmän vastuunalaisuuteen siirtynyt lahtelainen festivaali, joka järjestetään yhteistyössä Päijät-Hämeen elokuvakeskuksen (PHEK) kanssa (Kinos 2011; Mohr 2011; Partanen).

NADJA PÄRSSINEN, nykytanssija ja koreografi. Lahtelainen paluumuuttaja.

Pärssinen on tehnyt 2010 - 2011 mm. useita yhteisöllisyydestä kumpuavia projekteja lahtelaisissa vanhusten palvelutaloissa, ”Kohtaamisia” runo-tanssiteoksen Lahden Runomaratonin (2011), Sisä-Suomen tanssin aluekeskuksen tuottaman ”Kosketus” nykytanssiteoksen Meri-Tuuli Risbergin kanssa, joka esitettiin Lahden Pikkuteatterissa. (Pärssinen 2011; Sisä-Suomen tanssin aluekeskus 2011.)

JOUNI PARTANEN, yksi Poor Artist in Residence (PAIR) ry:n toimijoista. Lahtelainen.

Poor Artist in Residence oli vuosina 2002 - 2008 vaikuttanut ryhmä, jonka Partanen perusti yhdessä Jyri Pitkäsen ja Vesa Lahtisen kanssa. PAIR tuotti Lahteen lukuisia performanssitapahtumia mm. Catch-as-catch-can 2004 kansainvälinen

performanssifestivaali, Diverse Universe 2005 kansainvälinen performanssifestivaali, PAIR01/ PAIR 02 -kansainvälinen performanssifestivaali 2006 - 2007, NYRJÄHDYS- performanssiklubi 2005 – 2008. (Partanen 2011; Kauno ry 2011.)

MATTI PÖLLÄNEN, Rytmien Ystävien (RyRy) toiminnassa mukana vuodesta 2003. Puheenjohtaja vuodesta 2009. Alun perin Orimattilasta, lahtelainen.

Rytmien Ystävät ry on vuonna 1998 Lahdessa perustettu rytmimusiikin yhdistys, jonka päätapahtumat ovat Runorock ja Lahti Blues & Roots. Rock'n roll'n ja lyriikan yhdistävää Runorockia on järjestetty vuodesta 2000 ja Bluesfestivaali Blues & Rootsia vuodesta 1999 (Rytmien Ystävät 2011).

4.4 Hyvinvoiva kaupunki, elinympäristössä vaikuttaminen

Don E. Eberly (1994b) ja Van Till (2000) kuvaavat yhteiskunnassa tapahtunutta muutosta roolien kautta, kansalaisuus on heidän mukaansa muuttunut kuluttajuudeksi ja ihmisen rooli osallistujasta tarkkailijaksi (Harju 2004a, 29). Samalla voidaan kuitenkin sanoa, että yhteisöllisyyden rooli on noussut yhteiskunnassamme vahvasti esille viime vuosien aikana vaikkakin yhteisöllisyyden käsite on muuttunut entistä enemmän suuntaan, jota Harju kuvaa ”yksilölliseksi yhteisöllisyydeksi” (Harju 2010, 76 - 77). Altruistiset arvot näkyvät esimerkiksi erilaisissa eko-osuuskunnissa, joissa eletään omavaraisesti yhteisön keskuudessa ja painotetaan immateriaalisten arvojen merkitystä. Se näkyy myös erilaisissa kaupunginosajärjestöjen juhlissa ja tempauksissa, joihin osallistuu laaja joukko ihmisiä toimimaan yhdessä, yhteisen hyvän eteen.

Kansalaistoiminta tarjoaa ihmisille aktiivisen kansalaisuuden roolin, jossa yhdistyy sekä yksilöintressien että yhteisöintressien tarpeet; itsensä toteuttaminen ja yhteisen hyvän eteen toimiminen (Harju 2010, 214). Näistä tarpeista lähtivät myös haastateltavien tahojen intressit toimia Lahden kaupungissa yhteisen hyvän eteen. Vaikka Pärssinen (2011) myönsi esimerkiksi suoraan, ettei hän erityisemmin pitänyt kotikaupungistaan, oli hänen oma osaamisensa tanssin parissa johtanut kuitenkin

yhteisöllisyyttä käsitteleviin projektien toteuttamiseen. Pärssinen mainitsikin projektien sisällön tulleen ”ikään kuin vahingossa”.

”Melkein alusta asti koin, että kaupunki tarvitsee uusia kokemuksia taiteen ja kulttuurin parissa ja siksi varmaankin olen halunnut tehdä nimenomaan täällä erilaisia tanssiprojekteja. (Pärssinen 2011.)”

Ajatus kansalaisyhteiskunnasta pitää sisällään osallistavuuden, osallisuuden, vastuunkannon toisista ihmisistä ja asioista. Osallistuminen voi olla niin poliittista (äänestäminen) kuin omassa elämänpiirissä tapahtuvaa (esim. yhdistystoiminta). Kansalaistoiminnan kaikki muodot ovat kansalaisyhteiskunnan kannalta tärkeitä. Ne tuottavat osallisuutta ja toisten ihmisten kohtaamista. (Harju 2005a.)

Harju (2005b, 67) kirjoittaa vapaaehtoistoimintaa käsittelevässä kirjassa kansalaisyhteiskunnan olevan mahdollista vain aktiivisten kansalaisten kautta (Nylund & Yeung 2005.) Kansalaiseksi ihminen tulee suuntautumalla itsestä ja kotopiiristä ulospäin. Ihminen voi toimia ja vaikuttaa kansalaisena monilla eri areenoilla. Lähiyhteisöt ovat ihmiselle luontevin paikka. Kansalaisuus on yhteisöissä toimimista, osallistumista ja vaikuttamista. Näin sen kokivat myös haastateltavat.

”Mä tykkään tehdä sitä (vaikuttamista) jotenkin arkisemmin ja pienimuotoisemmin siinä omassa arjessa ja elämässä. Olla mukana tekemässä asioita tässä näin, mun omassa elinympäristössä”. (Linnavirta 2011.)

Kansalaisaktiivisuuteen liittyy vahvasti vapaaehtoistyö. Vapaaehtoistyö on sidoksissa aina johonkin kontekstiin, laajempaan yhteisöön, kaupunkiin, yhdistykseen tai ryhmään (Harju 2005a). Vaikka kaikki haastateltavat toimivat erityyppisissä organisaatioissa ja erilaisissa projekteissa, kokivat he voivansa vaikuttaa ympäristöönsä oman toimintansa kautta.

”Tietenkin niinkuin yhdistyksenä ja paikallisesti mitä lähempänä ne asiat on sinua, sitä enemmän sie voit vaikuttaa arkeen ja ihmisiin sinun ympärillä. Ja lähellä sinä et välttämättä pienenä ihmisenä voi vaikuttaa koko maailmaan mutta sinä voit tehdä vaikutuksen paikallisella tasolla paljon tehokkaammin tekemällä itse jotain asioita”. (Lampinen 2011.)

4.5 Toiminnan järjestäytyminen

Organisoituminen nähdään liikkeissä kykynä ja muotona edesauttaa ja viedä eteenpäin yhteisiä päämääriä, mutta samalla Rasimus (2006, 230) näkee virallisen yhdistyksen johtajan velvoitteiden vievän yhdistystä kaikkien toimijoiden osallistavuuden sijaan kohti hierarkkisia valtarakenteita ja keskitettyä johtajuutta.

Enemmistö (87%) suomalaisista ottaa osaa yhdistystoimintaan (Harju 2010, 58). Haastateltavista kolme: Pöllänen, Lampinen ja Linnavirta toimivat perinteisissä rekisteröidyissä yhdistysmuodoissa. Linnavirta vaikuttaa oppilaskunnassa, gallerian toiminnasta puolestaan vastaavat koulujen rekisteröidyt oppilasyhdistykset (Linnavirta 2011). Loput kolme haastateltavista Mohr, Pärssinen ja Partanen sijoittuivat epävirallisen järjestäytymisen muotoihin tai niiden välimaastoon. Partasen Poor Artist In Residence -ryhmä oli lähes koko olemassaolonsa ajan rekisteröimätön. Viimeisenä vuotenaan ryhmä yritti kuitenkin yhdistyksen virallistamista Patentti- ja rekisterikeskuksen kautta (Partanen 2011). Yhdistysrekisteristä yhdistystä ei kuitenkaan löytynyt (Patentti -ja rekisterihallitus 2011b). Pärssinen ja Mohr toimivat työryhmässä. Pärssinen toteutti projektejaan myös yksin.

Lahden Setalla oli käynnissä parhaillaan yhdistyksen rekisteriin saattaminen, joka tuottikin ryhmälle odotettua enemmän päänvaivaa (Lampinen 2011).

”Meillä ei ole tässä ollut kauheasti muuta tehdä kun saada tätä firmaa pystyyn kun sitä paperinpyörittelyä on ihan hirveästi, enemmän kuin olisi voinut kuvitellakaan, että kaiken pitää olla niin tosi hankalaa”. (mt.)

Pölläselältä (2011) näkemystä löytyi niin yhdistyksen kuin vapaamuotoisen ryhmänkin pyörittämisestä, Tehifest-festivaalin ja Rytmin ystävien toiminnan myötä.

”Onhan se yhdistysbyrokratia paljo raskaampaa, että mä ymmärrän ihan hyvin ihmisiä, että niillä alkaa niinkuin päreet mennä. Paljon aikaa vievämpää (-- päätöksenteko, se nyt menee nopeasti mutta sun täytyy saada kaikki byrokratia, pöytäkirjat kaikki nämä (--)) niin, että se on siinä mielessä vähän tehottomampaa.” (mt.)

Lampinen (2011) kertoo pienen kuuden hengen hallituksen toimivan hyvin, mutta miettivänsä kauhulla hallitusta, jonka koko olisi puolta suurempi. Mitä suuremmaksi yhdistys ja organisaatio kasvavat, sitä suuremmaksi kasvaa myös hallituksen työ ja toiminnan vastuu. On loogista, että ison hallituksen ja yhdistyksen toiminta on jähmeämpää kuin löyhissä yhteenliittymissä, joiden ei tarvitse noudattaa yhdistystoimintaa koskevia sääntöjä. Toisaalta voidaan myös pohtia voisiko yhdistyksen rekisteröiminen olla yksinkertaisempaa. Jos rekisteröityminen tuntuu yhdistykselle kovin vaivalloiselta, voi se "lamaannuttaa" toimijat jo heti alussa. Pöllänen (2011) kertookin esimerkkinä Tehifest:ä järjestävän ryhmän tehneen aikanaan hakemuksen yhdistysrekisteriin, mutta lopulta luopuneen ajatuksesta hakemuksen tullessa bumerangina Patentti- ja rekisterihallituksesta. Myös Mohr (2011) myöntää, että yhdistyksen virallistamatta jättämisellä on haluttu välttää ylimääräistä byrokratiaa. Toisaalta rekisteröimiseen ei myöskään ollut nähty todellista tarvetta Tehifest-festivaalin tai Kinos-työryhmän kohdalla. (Mohr 2011; Pöllänen 2011).

Byrokratiasta huolimatta yhdistystoiminta jatkuu tulevaisuudessa. Virallista yhdistystoimintaa puoltaviksi asioiksi laskettiin toiminnalliset syyt. Rekisteröity yhdistys on oikeustoimikelpoinen mikä helpottaa yhdistyksen taloudenpidollisia toimia (Lampinen 2011). Rekisteröity yhdistystoimija voi näyttää myös avustustahojen silmissä rekisteröimätöntä ryhmää vakuuttavammalta. Haastatelluista moni mainitsi rekisteröimisen motiiveiksi taloudelliset seikat. Tulevaisuudessa epämuodollisen kansalaistoiminnan lisääntyessä tuleekin pohtia, miten näiden ryhmien ja yksittäisten tekijöiden toiminnan rahoitus pystytään takaamaan suhteessa virallisiin yhdistystoimijoihin (Harju 2010a, 168).

4.6 Pieni budjetti, suuri sisältö

Kansalaissektorilla toimiville voittoa tavoittelemattomille tahoille erilaiset vuosivastukset ja projektiapurahat ovat elintärkeitä. Cuporen kulttuuriapurahoja koskevassa tutkimuksessa Lahden asema kulttuuriavustuksia myöntävä tahona ei varmasti suurta iloa kulttuuritoimijoiden parissa herätä, sillä kaupunki sijoittui tilaston

peräpäähän kolmanneksi vähiten avustuksia antavana kaupunkina (Koskinen-Laine 2011).

Poor Artist in Residence toteutti toimiaikanaan isoja produktioita suhteellisen pienillä budjeteilla. Apurahat ryhmä haki Kauno ry:n ja Taiteilijaseuran kautta rekisteröimättömyyden vuoksi. Kansainvälisillä performanssifestivaaleilla PAIR:lla oli esim. noin 30 esiintyjää pelkillä matka-, majoitus- ja ruokakorvauksilla. Partanen tosin myöntää, ettei tämä olisi ollut mahdollista ilman verkostoja. Hän näkee myös kädestä suuhun toiminnassa ideologisen puolen; tarkoituksena ei ollut tarjota yleisölle ainoastaan esitystä. Toiminnalla haluttiin myös tehdä kulttuurivaihtoa ja luoda yhteisöllisyyttä. Vuosien 2002 - 2008 aikana PAIR:n toiminta tarjosi lahtelaisille n. 300 esitystä performanssitaiteen parissa. (Partanen 2011.)

Kinos-lyhytelokuvafestivaali sekä Rytmin Ystävät ry ovat kumpikin Lahdessa pitkään toimineita täysin vapaaehtoisuuteen perustuvia ryhmiä. Rytmin ystävät perustettiin vuonna 1998 (Rytmin Ystävät 2011). Ensimmäinen Kinos-festivaali puolestaan järjestettiin vuonna 2003 (Kinos 2011). Tutkittaessa näiden tahojen avustuksien määrää vuodelta 2011 voidaan todeta saatujen avustusten määrien olevan suhteellisen pieniä. Kinos elokuvafestivaalin kokonaisavustusten määrä oli yhteensä 2700€. Lahden kaupunki tuki Kinosta 1000€ ja Hämeen taidetoimikunta 1700€. Rytmin Ystävät ry sai Lahden kaupungilta 500€ vuosiavustuksena. Hämeen taidetoimikunnalta RyRy haki projektiavustusta Runorockin järjestämiseen, kuten aiempina vuosina. Tänä vuonna avustusta ei kuitenkaan toimikunnalta saatu. (Hämeen Taidetoimikunta 2011; Lahden kaupunki 2011b.)

Avustustilannetta koskien Pöllänen (2011) tarttui ajatukseen, joka myös omassa mielessäni kyti. Ehkä osasy syy tilanteeseen on myös meissä tekijöissä.

”On varmaa taide/kulttuuriväessä, että ei me osata huudella sitä agenda tuolla lehtien palstoilla, mutta kaikkien näiden Urheilutalon tyypit on jatkuvasti otsikoissa, vaikka se on varmasti yhtä tärkeätä kuin tälläisen kulttuuritalonkin pystyyn laittaminen” (mt.).

4.7 Minä vaikuttajana

Kaarina Mönkkönen (2005) toteaa tekemisen ja toiminnan sekoittuvan usein toisiinsa puhuttaessa, vaikei kaikki se mitä, me teemme, ole toimintaa. Tekemiselle luonteenomaista on, että sitä ohjaavat ulkoiset ärsykkeet ja pakotteet. Toiminnan mieli puolestaan on ihmisten omissa vaikuttamismahdollisuuksissa. Tekemisessä teot loppuvat kun tehtävä on saatettu loppuun. Toimintaan puolestaan sisältyy aina vahva halu viedä asioita eteenpäin. Jonkin tilanteen näkeminen voi sytyttää ajatuksen ketjun, jota toimija jatkaa vuodesta toiseen. Toimintaa ohjaavina piirteiksi Mönkkönen listaa mm. sisäisen palon, tahdon ja vaikuttamiskokemuksen. (Nylund & Yeung 2005, 282 - 285.)

Toiminnan motivaatio kumpusi haastateltavilla pääosin itsensä toteuttamisen mahdollisuuksista, jotka ilmenivät henkilökohtaisen kiinnostuksen, luovuuden ja kyvykkyyden kautta. Myös altruistiset luonteenpiirteet mainittiin. Lisäksi Partanen (2011) ja Linnavirta (2011) korostivat projekteja ikään kuin ”luonnollisena tapana elää ja toimia”. (Yeung 2005, 109 - 112.) Monet haastatelluista olivat myös osallistuneet kansalaistoimintaan jo nuorena; oppilaskuntien, kansalaisjärjestöjen ja erilaisten tapahtumien talkoolaisena toimimisen kautta.

”Mä uskon, että tää on mun tapa olla olemassa. Koittaa rikkoa rajoja ja estoja, tää on mun intohimo. Sitten kun on jotain yhteisöllisiä rajoituksia, että eihän noin voi tehdä. Mitenkä niin ei voi? Et kokeillaan mitä käy”. (Linnavirta 2011.)

Yeung (2002, 32 - 33) toteaa vapaaehtoistyöntekijöiden motivaatioperustana olevan useimmiten halu auttaa. Pärssinen (2011) koki kaupunkiin muutettuaan Lahden tarvitsevan uusia kokemuksia kulttuurin- ja tanssin saralla. Lampinen (2011) taas näki, että Lahden kaltaisessa isossa kaupungissa tulee huomioida myös kaupungissa elävä ”sateenkaariryhmä” ja sen tarpeet. Mohr oli kiinnostunut elokuvakulttuurista ja sen edistämisestä.

”Siksi lähdin mukaan, koska jos ei kukaan muu tee, niin on pakko itse tehdä, varsinkin jos tietää, että kykenee, niin miksei sitten tekisi. Mutta sen täytyy aina olla itseä kiinnostavaa asiaa, ei riitä, että joku pyytää, vaan sen täytyy olla semmonen, mitä voi itse allekirjoittaa. Esimerkiksi sillä tapahtumalla tai asialla täytyy olla samanlaiset arvot kun itsellä”. (Lampinen 2011.)

Auttamisen halun jälkeen, joskin huomattavasti pienempi osa vapaaehtoistyöntekijöistä, näki perusteena olevan vapaa-ajan käyttäminen johonkin hyödylliseen toimintaan, joka tarjoaa säännöllistä ohjelmaa. Vapaaehtoistyö nähtiin harkiten valittuna ”harrastustoimintana” (Yeung 2002, 32 - 33). Harrastustoiminnaksi nimitti tekemistään myös Pöllänen (2011), joka ei ollut erityisemmin pohtinut yhdistystoimintansa taustasyitä.

Miettiessäni oman toimintani motivaatioperustaa näen toiminnan taustalla moraaliset arvot ja tarpeen toimia niiden eteen, mutta samalla myös mahdollisuuden toteuttaa itseäni toiminnan kautta.

Rasimus (2006, 301) näkee, että ristiriitaisesti koettu institutionaalisen politiikan järjestelmä sekä sitä kohtaan kasvava tyytymättömyys voi ohjata myös ihmisiä kehittämään vaihtoehtoisia osallistumisen- ja vaikuttamisen muotoja, suuntaamalla vaikuttamistaan esimerkiksi vapaamuotoisen kansalaistoiminnan tai yhdistystoiminnan pariin. Tiedustelin haastateltavilta, miten he näkevät itsensä vaikuttajina ja mitä muita vaikuttamisen muotoja he kansalaistoiminnan lisäksi käyttivät. Suhtautuminen puoluepolitiikkaan jakoi mielipiteet vahvasti. Lampinen (2011) kertoi äänestäneensä siitä asti, kun oli saanut äänioikeuden ja piti sitä jokaisen kansalaisvelvollisuutena. Kriittisimmin puoluepolitiikkaan suhtautuivat Linnavirta ja Pöllänen (2011). He näkivät parlamentaarisen demokratian idean hyvänä, mutta ongelman varsinaisessa toteutumisessa. Pöllänen (2011) puhui politiikasta omien intressien ajamisena ja Linnavirta (2011) korosti vaikuttamisen mahdollisuuksia suoran, omaehtoisen toiminnan kautta.

Partanen näki äänestämisen pienenä mahdollisuutena vaikuttaa, vaikka toisaalta näki, että yhteiskunnan suuret linjaukset tehdään puoluepolitiikan ulkopuolella. Mohr (2011) ja Pärssinen (2011) suhtautuivat haastateltavista neutraaleimmin, he kävivät äänestämässä, mutteivät kokeneet puoluepolitiikassa suuria intohimoja puoleen tai toiseen.

Kukaan haastatelluista ei määritellyt itseään suoranaisesti kansalaisaktiiviksi tai aktivistiksi, vaikka osa myönsi omaavansa käsitteisiin laskettavia piirteitä. Itsensä

määrittäminen yhden käsitteen alle oli toimijoille hankalaa ja toisaalta myös asia, jota he eivät olleet aiemmin joutuneet pohtimaan.

”Valmistuttuani Outokummun kansainväliseltä tanssilinjalta olen yrittänyt koko ajan määrittää, kuka oikeastaan olen tanssinkentällä: tanssija vai koreografi vai tanssitaitelija ja olen päätenyt siihen, etten voi määrittää itseään vain yhteen lokeroon”. (Pärssinen 2011).

”Kyllä mä sen itsestäni huomaan, että mulla on joku sellainen polte, intohimo mikä mua vetää eteenpäin välillä vähän pelottavallakin voimalla (--), et oonhan mä jonkinlainen aktiivi ja aktivisti”. (Linnavirta 2011.)

Linnavirta omasi haastateltavista eniten kansalaisaktivistin piirteitä toimintansa perusteella. Partanen (2011) taas totesi kulloisenkin tekemisen määrittävän identiteettiään. Aiemmin hän määrittä itseään performanssitaitelijana; performanssien tekijänä ja tuottajana, nykyään pelaaminen on tullut taiteen tekemisen tilalle ja Partanen kutsuikin itseään ”peluriksi” (Partanen 2011).

4.8 Kulttuuritoimijan arki: vapaaehtoistyö

Kulttuurin parissa toimiville palkaton työ on tuttu käsite. Varsinainen tekijöiden aktiivijoukko on monessa kollektiivissa ja yhdistyksessä hyvin pieni. Tämän allekirjoittivat myös kaikki tutkimuksen haastateltavat. Lisäksi projektit vievät aikaa ja rahoituksen epävarmuus on toisinaan stressaavaa.

Toimijoiden erilaiset asemat näkyivät juuri vahvimmin työn palkattomuuden kohdalla. Sekä Pärssinen (2011) että Partanen (2011) olivat tehneet projektejaan ”ammattillisena työnä”. Kyseessä ei siis ollut työn ohessa tehty harrastus tai projekti kuten Pöllänen (2011), Lampinen (2011), Linnavirta (2011) ja Mohr (2011) määrittivät työnsä olevan. Partanen (2011) oli valmistunut kuvataiteilijaksi Lahden taideinstituutista mutta siirtyi varsin pian performanssitaitteen pariin, hän teki performansseja itse sekä tuotti performanssitapahtumia. Pärssinen (2011) valmistui puolestaan Outokummun kansainväliseltä tanssilinjalta ja alkoi Lahteen muuton jälkeen työskennellä erilaisissa yhteisöllisissä tanssiprojekteissa. Pärssinen (2011) ei tehnyt missään vaiheessa projekteja vapaaehtoistyönä, eikä hän ole myöskään

aiemmin ollut mukana vapaaehtoisprojekteissa. Palkkio projekteista tuli joko apurahan tai palkan muodossa. Partasen (2011) kohdalla tilanne taas oli ollut toisenlainen. Hän kertoi rahoituksen riittäneen juuri produktien tekemiseen, ei itse tekijöiden palkkaamiseen. Partanen sai kyllä puolivuotisen taiteilija-apurahan, mutta myönsi tämänkin ajan menneen kollektiivin produktien tekemiseen oman taiteellisen työskentelyn sijaan.

Vapaaehtoistyötä ja sen tekijöitä on tutkittu paljon. Yleisesti tiedetään vapaaehtoistyöllä olevan myönteinen vaikutus ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Työ antaa ihmiselle sosiaalista pääomaa, siteitä ja verkostoja (Yeung 2002, 68). Vähemmän vapaaehtoistyötä ja kansalaistoimintaa koskien keskustellaan työn haasteista, stressistä ja uupumuksesta. Rasimus (2011) sivuaa Aktivistin eetos: Seurantatutkimus 1990-luvun radikaalitoimijoihin -tutkimuksessaan uupumusta aktivismista luopumisen syiden taustalla.

Partanen (2011) kuvaa tuntojaan puhuen siitä kuinka tapahtumien jatkuvan järjestämisen myötä suuri stressi, jatkuva vetovastuu ja organisointi veivät usein ilon siitä, että taiteilija olisi itse ehtinyt nähdä esityksiä, rupertella muiden taiteilijoiden kanssa, saati nauttia tunnelmasta. Gomes ja Maslach (1991) totesivat rauhanaktivistien kokemuksia uupumisesta tutkimuksessaan työhön sitoutumisen yhdistettynä kovaan stressiin ennustavan uupumusta (Rasimus 2011, 31).

”Jos aktiivinen toiminta on aikaa vievää ja kuormittavaa tulisi siitä saada myös palkkio”, pohtii Linnavirta (2011) palkkauksen ja palkkion maksun suhdetta tekijän hyvinvoinnin kautta. Hän määrittää palkan olevan arvostusta tehdystä työstä, mutta myös keinona, olla kuormittamatta ihmistä kohtuuttomalla työtaakalla. Palkkion hän näkee myös olevan hyvä väline motivoimaan työntekijää.

”Se on niinkuin ajan henkeä, tehdystä työstä pitää saada palkka. Vaikkei se ole mikään vaatimus (--) se (vapaaehtoistyö) ei ole mikään itsestänselvyyys ihmisillä, omistautuvuus tietynlaisiin palvelutehtäviin on sellainen katoava luonnonvara. Onneksi meidänkin vuosikursseilta on kuitenkin aina löytynyt muutama tyyppi”. (mt, 2011.)

Kaikki toimijatahot kentällä eivät kuitenkaan omaa ammatillista koulutusta eivätkä näin ollen välttämättä tiedosta kaikkia rahoitusmahdollisuuksia. Toisaalta myös toiminnan resurssit ovat rajalliset, etenkin jos kyseessä on vapaaehtoistyönä tehdyt projektit. Mohr (2011) toteaaakin hyvin jokaisen apurahahakemuksen täyttämisen vievän aikaa. Kansalaistoiminnan tuotteita tuottaville tahoille tulisi mielestäni olla saatavilla neuvontaa ja apua budjettien ja apurahahakemusten laatimiseen nykyistä paremmin.

Myös kulttuurialan koulut sekä työvoimatoimistot ovat avainasemassa ammatillisen osaamisen tunnistamisen kohdalla. Vapaaehtoistoimijoiden ja kansalaisaktiivien osaamista ei vielä tällä hetkellä osata hyödyntää riittävästi. Työtön henkilö saa osallistua tavalliseen yleishyödylliseen vapaaehtoistointaan (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011), muttei työtaitoa ylläpitävään vapaaehtoistyöhön. Moni saattaaakin salata vapaaehtoistyönsä ja näin ollen myös merkittävän työelämäosaamisen (Koskinen 2011). Pitkän järjestö- ja aktiivitaustan omaavana henkilönä minulta ei ole työvoimatoimistossa asioidessani koskaan kysytty osallistumisesta esim. kansalaisjärjestötoimintaan. Halonen (2009) näkee kulttuurituottajien tekemät palkattomat tuotteet myös tärkeänä osana tuottajan identiteettiä pääoma ja työllisyyttä (Iso-Aho 2011, 35).

4.9 Produktien moniosaajat, tarvitaanko enää tuottajaa?

Arto Lindholm (2005, 201) näkee kirjassaan yksilöityneen aktivismin toimivan eräänlaisena korkeakouluna luovaan työhön, koska se vaatii monenlaista osaamista. Lindholmin väite on helppo allekirjoittaa. Kansalaistoiminta erilaisten ryhmien ja järjestöjen parissa vaatii tekijältä paljon. Ryhmässä toimiminen vaatii monipuolisia sosiaalisia taitoja, mutta myös paljon erikoisosaamista esim. markkinoinnin ja tiedottamistyön suhteen. Monesti ns. ammattiapua tarvitsevat tehtävät hoidetaan myös omin voimin, työryhmässä voi helposti toimia samanaikaisesti useissa tehtävissä esim. tiedottajana, graafisena suunnittelijana ja talousvastaavana. Haastattelemieni henkilöiden tekemissä tuotteissa tuottajan toimenkuva oli hoidettu lähtökohtaisesti hyvin, pääosin ilman ammattimaista tuottajaosaamista. Moni tekijöistä olikin ikään kuin vahingossa saanut osakseen ”tuottajan roolin” toiminnassa

esimerkkeinä Linnavirran (2011) Galleria Oyoy ja Partasen (2011) performanssifestivaalit.

Haastateltavista kaikki olivat hakeneet avustuksia ja saaneet myönteisiä päätöksiä. Lähtökohdat avustusten hakemiseen voidaan kuitenkin mieltää jossain määrin eriarvoisiksi. Sekä Pöllänen että Mohr (2011) olivat kumpikin ammatiltaan kulttuurituottajia, Pöllänen (2011) valmistunut ja Mohr (2011) opintojensa lopussa oleva. Pöllänen Rytmien Ystävät ry ja Mohr:n Kinon elokuvafestivaali olivat saaneet avustuksia lähes vuosittain Lahden kaupungilta ja Hämeen taidetoimikunnalta (Hämeen taidetoimikunta 2011; Lahden Kaupunki 2011). Tuottajaosaamisesta oli siis näissä työryhmissä ja yhdistyksissä varmasti etua. Pöllänen (2011) myönsikin koulutuksesta olevan hyötyä. Mohr (2011) näki koulutuksen edun sitä kautta, että se ikään kuin nopeuttaa asioiden oppimista. Kumpikin painotti kuitenkin ”tekemällä oppimista”. Myös itse koen, ettei koulutuksen puute ole tekemisen este. Jos innostusta ja motivaatiota löytyy, selviää kyllä.

Galleria Oyoy:ssa oltiin myös tietoisia apurahoitusmahdollisuuksista, mutta samalla myönnettiin, että avustusten hakemiseen panostettaisiin enemmän, jos mukana olisi tuottamiseen erikoistunut taho asiaa hoitamassa.

”Kyllä mä pidän sitä pelkästään niinkuin hyvänä, että siinä olisi yhteistyötä tuottamiseen erikoistuneen ihmisen kanssa, ei missään nimessä haittaa. Se olisi just sitä kehitystä tavallaan. Jalostamista, toiminta vakiintuisi eikä se itsestään tapahdu. Jos harrastuksena tehdään muun toiminnan lomassa se jää helposti puolitiehen. Siinä vois just ammattilainen auttaa”. (Linnavirta 2011.)

Tuottajuus nähtiinkin haastateltavien silmissä pääosin positiivisesti projektin ammattimaisen hoitamisen ja kehittämisen kautta sekä myös tukena ja apuna itse prosessissa.

”Yksin olen vastuussa kaikesta ja se on rankkaa, mutta jos rinnallani on toinen taho tai kumppani, niin työt voi helposti jakaa ja saada uusia näkökulmia” (Pärssinen 2011).

Partasen kokemukset tuottajien kanssa toimimisesta eivät puolestaan olleet järin positiivisia. Hommaa hän kuvaili olleen ikään kuin ”salaperäisen varjon peitossa”. Tuottajia ei juuri koskaan nähty konkreettisesti työssä, mutta ”taiteilijan sisällöllisen

tuotannon hyödyntämisen omana osaamisenaan he osasivat”, kuvailee Partanen. Tuottajat olivat myös Partasen tuotteissa ainoita kokopäiväisiä ja palkattuja työntekijöitä. Muut toimijat, itsensä mukaan lukien, tekivät töitä useimmiten puhtaasti vapaaehtoisena tai tukityöllistämisen kautta. (Partanen, 2011.)

Näkemyseroja haastateltavien välillä voi selittää myös sukupolviero. Vaikka tuottajan tehtävissä on toiminut ihmisiä jo vuosikymmeniä, aloitettiin varsinainen ammattikorkeakoulukoulutus alalle vasta 1990-luvulla. Kulttuurituotannon koulutuslinja aloitti toimintansa Humanistisessa ammattikorkeassa vuonna 1998.

Itse olen kokenut tuottajuuden roolin haasteellisena kansalaissektorikentällä. Tilausta ja tarvetta osaamiselle on runsaasti, mutta toisaalta rahoitus puuttuu. Usein voi ilmetä myös epärealistisia ajatuksia tuottajan työpanosta ja työtä koskien. Organisaatioissa ei ehkä osata määrittää tarpeeksi hyvin todellista tarvetta tuottajan toimenkuvaa koskien; jolloin tuottajasta saataisiin myös organisaation kannalta paras hyöty. Yksi asia tuottajana toimimisessa kansalaissektorin kentällä on varmaa; tuottajan on itse osoitettava organisaation tarve sekä hyödyt ammattimaisen tuottajan käyttämisessä. Harju (2010a, 175 - 176) nimeää Puheenvuoro Kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta -kirjassaan perinteisen järjestökentän tulevaisuuden haasteiksi toimijalähtöisyyden, toiminnan rakenteiden mataluuden ja joustavuuden sekä jatkuvan uudistumisen. Näissä prosesseissa näenkin tulevaisuuden tuottajan paikan.

Kaiken kaikkiaan olin hyvin vaikuttunut haastateltavien moniosaamisesta ja toiminnan ammattimaisuudesta. Toiminnan rahoittaminen ei tuntunut olevan kenellekään haastateltavista kompastuskivi eikä kukaan ilmoittanut budjetointia epämieluisaksi tehtäväksi. Erityisen ammattimaisesti oli mielestäni hoidettu Galleria Oyoy:n perustaminen. Toiminnan alussa laadittiin kirjallinen toimintasuunnitelma, joka sisälsi mm. galleriavastaavan luottamustoimen perustamisen. Tämä esimerkki kumoaa osaltaan myös niitä ennakkoluuloja, joita taitelijat joutuvat kohtaamaan. Markkinoinnissa kaikki tällä hetkellä operoivat toimijat hyödynsivätkin sosiaalisen median mahdollisuuksien lisäksi myös perinteisiä sissimarkkinointikeinoja; julisteita, tarroja ja flyereita.

5 LAHTI JA LAHTELAISET

Suhtautuminen Lahden kaupunkiin herätti haastateltavissa varsin kriittisiä näkemyksiä. Mielenpitoet vahvistivat jo tutkimuksen alussa ollutta hypoteesiani kulttuurintekijöiden ja aktiivien turhautumisesta kaupunkia kohtaan. Lahdessa pitkään asunut, nykyisin pääkaupunkiseudulla vaikuttava kuvataiteilija Tammisaari kuvaili minulle kerran Lahtea koskevassa keskustelussa kaupungin ilmapiiriä ”tappio-mieliala”-käsitteellä.

Haastateltavista Pärssinen (2011) sanoi suoraan, ettei erityisemmin pidä kaupungista. Mohr (2011) taas koki turhautuneensa aktiivisena kulttuurintekijänä kaupunkilaisten vastaanottoon kulttuuria kohtaan. Linnavirta (2011) oli pohtinut kaupungin ilmapiiriä myös muiden kulttuurintekijöiden kanssa. Vasta alle vuoden ajan kaupungissa asunut Lampinen tarkasteli kaupunkia kriittisesti mutta myös samalla peräsi tekijöiltä pitkäjänteistä sitoutumista ja vastuunkantoa.

”Kyllä mä oon puhunut ihmisten kanssa, että Lahdessa on sellainen ilmapiiri.. Se on varmaa sellainen henkinen krapula, mikä tosta 90-luvun lamasta jäi, että tämä jotenkin niinkuin jumahti paikalle 15 vuodeksi, et muualla massa alkoi talouskasvu ja työllisyys parani, mutta täällä se pysy samana, kun muu maailma oli alkanut jo kukoistaa. Sitten parivuotta kun tuli tämä talousrysäys alkoi täälläkin olosuhteet paranemaan ja sitten tuli taas uusi tälläinen taantuma, niin täällä on varmaan jotenkin sellainen passiivinen ja penseä ilmapiiri sen seurauksena.” (Linnavirta 2011.)

”Vähän oli sellainen turtumus lahtelaiseen yleisöön, tuntuu että sellaiseen, mitä itse olisi tuottanut mieluusti ja tehnyt niin niille ei löytynyt yleisöä (--)) että ajattelin kannattaako uhrata aikaansa tekemällä jotain sellaista”. (Mohr, 2011.)

”Jännä, että jotenkin tuntuu ihmisiltä puuttuvan semmoinen kiinnostus, pitkäjänteisyys, että luovutetaan helposti ja lähetään vaan Helsinkiin. Että Lahti on hieno kaupunki tammoinen, että olisi paljon potentiaalia, mutta ketään ei kiinnosta jäädä tekemään tästä parempaa paikkaa”. (Lampinen 2011.)

”En tiedä onko lahtelaiset vaan tottuneet siihen, että ei tarvitse lähteä kattomaan hyviä keikkoja. Torvessakin on ollut hyviä keikkoja ja sitten siellä on ollut seitsemän ihmistä katsomassa. Että kyllä myöskin se yleisö kaipaisi vähän aktivoitumista”. (Mohr 2011.)

Pöllänen (2011) näkee myös kansalaissektorin toiminnassa kehittämisen varaa. Voitaisiin esimerkiksi panostaa enemmän kouluvierailuiden tekemiseen ja tiedottaa toiminnasta aktiivisemmin, jotta uusia tahoja saataisiin kiinnostumaan toiminnasta. Toisaalta Pöllänen huomioi yhdistystoiminnan resurssien rajallisuuden. Toiminta on vapaaehtoista ja asettaa esteensä sille ettei kaikkea voida tehdä, vaikka intoa olisikin. Teatteri Vanhassa Jukossa kouluvierailuita on jo tehty pienellä porukalla. Vierailujen taustalla on teatterikasvatuksellinen lähtökohta; kertoa teatterin toiminnasta, innostaa ja herätellä nuorta sukupolvea teatterin pariin.

Lampinen (2011) tuntui ihmettelevän, miksei Lahden kokoisessa kaupungissa marginaalikulttuuri ja monipuolinen kulttuuritarjonta tule voimakkaammin esille. Hän perää myös tiedottamisen tärkeyttä ja kaupungin roolia sen edesauttajana. Hän kertoo törmänneensä usein, että kaupungissa on ollut jokin vaihtoehtokulttuuria koskeva tapahtuma, mutta on saanut tiedon siitä vasta jälkikäteen. Kansalaissektorin puolella kehittämistoimet törmäävät usein osaamattomuuden sijaan resurssipulaan. Myös kaupunki on saanut osakseen kritiikkiä keskustelu- ja ideointitilaisuuksien tiedottamisen suhteen. Lahden kaupunki on kuitenkin aktivoitunut esim. sosiaalisen median parissa. Sosiaaliasta mediaa kaupunki voi hyödyntää lisäkanavana tiedotukselle.

5.1 Ajatus tulevaisuudesta

Helsingissä järjestettiin taannoin Soiva kortteli –tapahtuma. Kyseessä oli avoin matalan kynnyksen tapahtuma, jossa kaupungin asukkaat tarjosivat Senaatintorin läheisissä kortteleissa ilmaisia musiikkiesityksiä sukupolvelta toiselle. Tapahtuman järjestäjinä toimivat lukuisia kaupunkitapahtumia järjestänyt We Love Helsinki apunaan Radio Helsinki (Helsingin Sanomat 2011). Katsoessani tapahtuman kuvareportaasia Helsingin Sanomista mietin, että ainut asia, joka Lahtea estäisi toteuttamasta samanlaista tapahtumaa, olisi pessimistinen asenneilmapiiri. Osaajia ja ihmisiä meiltä löytyy kyllä. Ihmiset kuvaavat matkustamisen motiiveja usein sillä, että he haluavat nähdä jotain uutta ja erilaista. Palatessaan kotiin he kokevat saaneensa perspektiiviä omaan elämään ja arkeen. Tulevaisuuden mallia Linnavirta ehdottakin ottamaan vaikkapa Berliinistä, jossa kulttuurinen moninaisuus kukoistaa:

”Miksei Lahti vois kutsua tänne kulttuuri- ja taidealan ihmisiä, vaikka atelje-asunnoilla? Koska sitä on nähty monissa kaupungeissa, jos sinne keskittyy paljon taiteilijoita ja luovan työn harjoittajia se tuo hyvää imagoa kaupungille. Ja alkaa syntyä niitä vaihtoehtoisia projekteja ja se puolestaan tuo vetovoimaa (--).” (Linnavirta 2011.)

Meidän ei tarvitse kuitenkaan katsoa niinkään kauas. Pääkaupunkiseudun kulttuurin kirjo antaa paljon mielenkiintoisia ideoita ja mahdollisuuksia joita voidaan jalostaa myös Lahdessa. Ravintolapäivä, Soiva-Kortteli ja erilaiset kaupunginosayhdistysten järjestämät ilmaistapahtumat ovat hyviä esimerkkejä kaupunkilaisia yhdistäneistä pienen budjetin projekteista. Täysin vapaaehtoisvoimin järjestetty Kallio Block Party keräsi elokuussa yhteen jopa 10 000 helsinkiläistä (Ruokolainen 2011). Ideoiden ammentamista muualta ei pidäkään mielestäni nähdä huonona asiana, toteutus tekee tapahtumasta aina uniikin ja omanlaisensa, tekijöiden näköisen. On turha pelätä kaupungin identiteetin katoavan uusien kokeilujen ja ideoiden kautta. Menneeseen tuijottamisella kaupunki voi jäädä ainoastaan pysähtyneisyyden ja harmauden tilaan.

Haastateltavat käyttäisivät kaupungin kulttuuri- ja taideosaamista kaupungin rakennusaineina varsin monipuolisesti; kuvataidetta, tanssitaidetta, musiikkia ja teatteria. Erityisesti tukea toivottaisiin kaupungin kansalaissektorin tekijöille ja sisällölle. Kulttuuriin panostaminen nähdään paitsi kaupunkilaisten hyvinvoinnin parantamisen lähteenä, uusien asukkaiden houkuttimena ja sitä kautta kaupungin kilpailukykyä lisäävänä tekijä.

”Mielestäni kaupungin pitäisi tietenkin suunnata jonkunlaisia rahoituksia nuorille taitelijoille ja antaa mahdollisuuksia kaupungin alueella nuorten toteuttaa itseään. Se on varmasti yksi syy, miksi projekteja ei toteudu eikä taiteilijoita jää helposti tänne asumaan. Kaipaen Lahteen paljon enemmän tekijöitä kun mitä siellä nyt tällä hetkellä on!”. (Pärssinen 2011.)

Lampinen (2011) näkee tärkeänä marginaalikulttuurimuotojen tukemisen ja tätä kautta monipuolisen kulttuuritarjonnan. Brändäämällä lahtelaisia kiinnostavia kohteita houkutellaan myös muiden kaupunkien asukkaita.

”Ihanne Lahdesta vois olla semmoinen, että täällä olisi runsaasti tarjontaa, että sulla olisi vaihtoehtoja. Että täältä pitäisi löytyä monia eri tyyllilajeja. Onhan täällä hieno kaupunginteatteri, sitten pitäisi olla pienempiä teattereita. Mutta kaiken pitäis olla helpommin saatavilla, helpommin tavoitettavia ja, että ne olis tunnettuja Suomen laajuisesti”. (Lampinen 2011.)

Lahdessa aktiivisia ja kulttuurintäyteisiä vuosia saatiin kokea kun Kauno ry vuokrasi entisen Mallasjuoma Oy:n tilat vuonna 2003 ja ne muutettiin Kulttuurikeskus Taidepanimoksi. Taidepanimossa toimi Kauno ry:n lisäksi Lahden taidegraafikot, taidelainaamo, Lahden valokuvataide ry:n lisäksi nukketeatteri Niveltämö, musiikkiterapeutti, itsenäinen kahvilayrittäjä ja monia muita toimijoita (Kauno ry 2011; Taidepanimo 2011). Tilassa oli bändeille treenikämppejä, joissa harjoitella, taiteilijoille tilaa näyttelyiden pitämiseen. Panimolla järjestettiin lukuisia taidenäyttelyitä, nukketeatteriesityksiä sekä performanssitapahtumia. Paikalla kävi niin ulkomaalaisia kuin suomalaisiakin taiteilijoita. Taidepanimo kutsui luokseen kaiken ikäisiä ihmisiä ja toimi matalankynnyksen kulttuurillisen osallistumisen paikkana.

Kauno ry:n nykyinen puheenjohtaja, Taidepanimon perustamisen aikoihin yhdistyksen varapuheenjohtajana toiminut Antti Salokannel (2011) sanoo, että sekä media, että suuri osa poliitikoista suhtautui hankkeeseen varsin myönteisesti. Ongelmana oli vain se, ettei sanoista koskaan päästy tekoihin. Lahden kaupunki ei esimerkiksi missään vaiheessa antanut tukeaan hankkeelle. Taidepanimolle luotiin tilaohjelma ja rahoitussuunnitelma. Rahoitussuunnitelma ei tyydyttänyt kaupunkia ja se siirsi toimen Lahden kehittämiskeskus Lakesille. Lakesin tekemä suunnitelma ei puolestaan ollut toteutuskelpoinen (Pro Panimo 2011). Salokannel kertoo myös, että Panimolle tehtiin seitsemän vuoden aikana varsin kunnianhimoisia suunnitelmia, joita käytiin esittelemässä mm. Lahden kaupunginvaltuustolle. Panimon yhteyteen oli suunniteltu esimerkiksi Lahden Taidemuseolle omaa rakennusta, joka olisi luonut synergian elävän, esittävän taiteen ja nykytaiteen sekä museorakennuksen välillä. Taidepanimohankkeessa oli pohdittu myös talon mahdollisuuksia edistää Lahden kaupungin matkailukulttuuria. Mukana hankkeessa oli alusta asti tilasuunnitelmia tehnyt arkkitehtitoimisto Juhani Boman ky. (mt, 2011.) Vuonna 1912 rakennettu tehdas on myös itsessään arvokas osa kaupungin historiaa. (Salokannel 2011; Niskanen 2010.)

”Isoin moka ikinä minkä kaupunki ryssi kun ne ei ostanut Mallasjuomalta tota vanhaa panimoa (--)” (Pöllänen 2011).

Pöllänen (2011) vertaa Taidepanimoa Porin Annantalon ja Helsingin Kaapelitehtaan rakennuksiin, jotka toimivat kaupunkilaisten kulttuurikeskuksina ja sisältävät monipuolista kulttuuritarjontaa. Lahden Mallasjuoman rakennuksessa hän näkee mahdollisuuden tarjota kaupungin nuorille ja yhdistyksille tiloja sekä bändeille treenikämppejä. Pöllänen näkee Panimon myös osana kaupungin brändiä. Panimon toimiminen kulttuurikeskuksena lisäisi Lahden tunnettuutta ympäri Suomen.

Tällä hetkellä Luovat ry, helmikuussa 2011 rekisteröity luovan talouden ja toiminnan kehittämiskeskus, johon myös Lakes kuuluu, on parhaillaan neuvottelemassa Skanskan ja Lemminkäisen kanssa Mallasjuoman tiloista. Luovat ry:n koordinaattori Juhani Vainio (2011) kertoo, että Taidepanimo eli Kauno ry olisi yhtenä osana Malskin kulttuurikeskuksen kokonaisuutta. Projektin ”veturitahoina” ovat mm. Kino Iiris (PHEK), Kauno ry, Lahden Kansainvälinen Urkuviikko ja Taito-Häme ry. Vainio korostaa, että kokonaisuudessaan rakennuksen ideana olisi yhdistää eri alojen tekijöitä ja rakennuksen tarkoitus olisi palvella nimenomaan lahtelaisia. Hän painottaa, että rakennus olisi taidetilan sijaan kulttuurirakennus, jossa voisi toimia niin konsertteja kuin kirpputorejakin. (Vainio 2011.) Jos hanke toteutuu ja tilaa jää vuokrattavaksi niin kysymys kuuluukin, onko lahtelaisilla kansalaisjärjestöillä varaa vuokrata rakennuksesta toiminnalle tarvittavia tiloja?

Yksi asia on varma aktiivisuutta kaivataan sekä kunnalta että kansalaissektorin taholta (Möttönen & Niemelä 2005, 208). Jyväskylän kaupungin alueen yhdistyksistä tehdyn tutkimuksen (Siisiäinen ym. 2002) mukaan järjestöillä on jo monipuolista yhteistyötä ja verkostoja. Tutkimuksessa todettiin myös järjestöjen ja kuntien yhteistyön aktivoituneen ja tulleen tasa-arvoisemmaksi. (Möttönen & Niemelä 2005, 126 – 129.)

Pöllänen (2011) näki yhtenä ratkaisuna julkisen sektorin ja kansalaissektorin toimijoiden välisen vuorovaikutuksen parantamiseksi kaupungin ”tapahtumayksikön perustamisen”. Tapahtumayksikkö hoitaisi tahojen välistä yhteydenpitoa, antaisi konsultointiapua yhdistystoimijoille ja ennen kaikkea seuraisi aktiivisesti kaupungin

kulttuurikenttää ja raportoi siitä kaupungin johdolle. Tarvitaan yhteistyötä sektoreiden välille sekä uusia toimenpiteitä.

”Et vaikka lautakunnanpuheenjohtajat ottaisivat yhteyttä, että tule vähän kertoa mitä te teette. Sitä kautta lähtee, että me tehdään tällainen selvitys ja tulkaa tutustumaan tähän hommaan mitä me tehdään. Jonkinlaista vuoropuhelua, että sitä ei ole ollenkaan nyt.” (mt, 2011.)

5.2 Aina voi tehdä jotain, pienestä se lähtee

Saksalainen ajattelija Jurgen Habermas (Mokka & Neuvonen 2006, 98) näkee demokratian tilana jota on käytännössä mahdoton tavoittaa, mutta jota tulee koko ajan tavoitella. Demokratian tukemiseen yhteiskunta tarvitsee hänen mielestään kansalaiskeskustelua. Tämä tapahtuu tilassa, jota valtio ja markkinat eivät määrittele ja jonne myös marginaaliryhmillä on pääsy. Habermas nimittää tilaa ”julkiseksi sfääriksi”. Samasta käsitteestä Harju puhuu kansalaisyhteiskuntana. Tämän julkisen tilan tarkoitus on tarjota kaikille yhtäläiset mahdollisuudet toimia kansalaisina. Myös Mönkkönen (2005, 299) näkee kansalaistoiminnan mahdollisuuksien olevan vertaisuudessa, maallikkoudessa ja toiminnassa itsessään. Näitä mahdollisuuksia edistämällä luotaisiin edellytyksiä kansalaisaktiivisuudelle.

Yksi hyvä esimerkki kaupungin toimista osallistuvuuden parantamisessa nähtiin Lahdessa syyskuussa 2011 Taidelauantain yhteydessä käynnistetyssä Meidän Aleksin -kansalaisideointi ja Lahen D -kansalaisraati hankkeen aloituksessa. Meidän Aleksin eli Lahden kävelykatuhanke on Lahen D -kansalaisraadista ensimmäinen kehityskohde. Meidän Aleksin kuuntelee ja kerää yhteen lahtelaisten mielipiteitä siitä, mihin suuntaa kaupungin keskustaa tulisi kehittää (Taulo 2011). Salokannel (2011) painottaa kansalaisten tahtotilan ilmaisemiselle luotujen mahdollisuuksien tärkeyttä ja arvoa. Tässä hän näkeekin Taidepanimohankkeen onnistuneen toimintansa aikana. Taidepanimon slogan ”korkea katto ja matala kynnyksen” toteutui paitsi ideana, myös todellisuudessa.

Kaupungin tulisikin pysyä mahdollisimman herkkänä kansalaisten antamille signaaleille. Vuoropuhelun luomista voidaan edistää monin tavoin, erilaisten

kohtaamisien, yhteisten keskusteluiden ja ideointitilaisuuksien kautta, myös Internetiä hyödyntäen. Internet ja sosiaalinen media ovatkin osa tämän päivän ja tulevaisuuden kansalaisuutta ja vaikuttamista (Harju 2010, 146). Harju (mt, 149) näkee verkon rinnakkaisena ja täydentävänä tapana perinteisen osallistumisen ohella. Hän tähdentää, ettei verkko aktivoi passiivisia, vaan laajentaa aktiivisten osallistujien vaikuttamismahdollisuuksia.

5.3 Kehitysehdotukset

Seuraavat kehitysehdotukset pohjautuvat teemahaastatteluiden ja kyselytutkimuksen materiaaliin sekä opinnäytetyön kirjalliseen lähdemateriaaliin. Kehitysehdotusten tarkoitus on tukea kaupungin pienten kulttuuritahojen toimintaedellytyksiä. Lisätä kaupunkilaisten osallistuvuutta, vaikuttamismahdollisuuksia ja oman osaamisen hyödyntämistä aktiivisen kansalaisuuden hengessä.

1. *Lahden kaupunki palkkaa itsenäisen kulttuurituottaja-koordinoijan.*

Tuottajan toimeen kuuluu kaupungin kulttuurillisen monimuotoisuuden toteutumisen seuraaminen ja edistäminen. Tuottajan tarkoitus on tukea kansalaissektorin toimijoiden työtä ja toimia ”linkkinä” kansalaistoimijoiden ja julkisen sektorin välillä. Tuottajan toimeen kuuluu olennaisena osana kansalaistoimijoiden tapaamisten, joiden kautta tuottaja verkostoituu Lahden alueen toimijoihin. Kansalaissektorikenttä sisältää paljon eri alojen asiantuntemusta ja osaamista. Tätä voitaisiinkin hyödyntää kansalaistoimijoiden ja julkisen sektorin välisien yhteistyöprojektien kautta, joiden koordinoijana tuottaja toimisi. Tuottajan työstä voitaisiin tehdä esimerkiksi 3-vuotisprojekti.

2. *Kaupungin kulttuuritoimi järjestää kulttuuritapahtumien ja hankkeiden rahoitusmahdollisuuksista koulutusta kansalaissektorikentälle.*

Haastateltavien tahojen kohdalla löytyi poikkeuksellisen paljon ammatillista tuottajaosaamista. Kansalaistoiminnan kentältä löytyy kuitenkin paljon tarvetta hallinto- ja talousasioiden ammattimaiselle hoitamiselle. Koulutuksilla voidaan parantaa kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä, esimerkiksi avustusten hakemisen

kohdalla ja tätä kautta edistää hankkeiden ja produktien toteutumista Lahden kaupungissa. (Möttönen & Niemelä 2005, 160 – 161.)

3. Edistetään nuorten osallistumista kansalaisjärjestö - ja vapaaehtoistyöhön järjestöjen vapaaehtoistojien ja kaupungissa asuvien kulttuurintekijöiden kouluvierailuiden kautta.

Vierailuiden kautta nuoret pääsevät tutustumaan kansalaistoiminnan eri muotoihin esim. yhdistystoimintaan. Nuorten osallistumista ja aloitteellisuutta kannustetaan Lahden alueen kouluissa esim. mahdollisuutena kokeilla pienimuotoisten kulttuuri tapahtumien järjestämistä. Toiminnan kautta tuetaan lasten ja nuorten kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen. Kansalaistoimintaan osallistuminen tuo nuorille paljon tieto- ja taitopääomaa ja täydentää koulun oppimisympäristöä (Harju 2005, 54 - 55). Kansalaistoiminnan yhdessä tekeminen ja mukana oleminen toimivat myös syrjäytymistä ennaltaehkäisevänä välineenä (mt, 137). Kouluvierailuihin voidaan myöntää tukea kaupungilta.

4. Kaupunki tarjoaa lisää tiloja kansalaistoiminnalle.

Yksi onnellisuuden kulmakivistä on aktiivinen toiminta (Alanen ym. 2010, 10). Kansalaistoiminta tarjoaa ihmisille mahdollisuuden mielekkääseen tekemiseen sekä sosiaaliselle kanssakäymiselle. Haastatteluiden sekä kyselytutkimuksen kautta tuotiin esiin ”kulttuurikeskuksen” ja toimitilojen tarve. Kansalaistoimijoita yhdistävät yhteiset tilat luovat synergiaa eri tahojen välille sekä toimivat kansalaisten välisinä kohtaamispaikkoina, esim. Taidepanimo ja Sektori. Tilat tukevat voittatuottamattomien ryhmien toimintamahdollisuuksia. Tilojen tarjoamisen kautta voidaan innostaa nuoria ihmisiä vapaaehtoistyön ja kansalaistoiminnan pariin. Ns. kehitysalustojen tarjoaminen voi luoda sisällöllisesti merkittäviä hankkeita, jotka kumpuavat suoraan kaupunkilaisten omasta kiinnostuksesta ja halusta.

5. Kaupunki ottaa aktiivisesti asukkaat mukaan kulttuurihankkeiden suunnittelutyöhön ja lisää yhteistyötä kansalaistoimijoiden kanssa.

Kansalaistoimijoiden ja kaupungin hallinnon välille järjestetään yhteisiä tapaamisia ja keskustelutilaisuuksia. Tilaisuudet lisäävät kansalaistoimijoiden ja julkisen sektorin välistä vuorovaikutusta, jonka kehittämiseen Lahden kaupunki osoittanut kiinnostusta (esim. Lahen D, Palvelut Puntariin ym.). Taidelauantain kehittämistyöhön otetaan

mukaan kansalaiset Lahen D -kansalaisraati sekä kaupungin kulttuuri- ja taidekoulujen oppilaat esim. Lahden taide- sekä Muotoiluinstituutti, taide- ja muotoilukoulu TAIKA .

6. Kulttuurialan koulutuksen sisällön puitteissa toteutetaan yhteisöllisiä projekteja eri alojen kouluja yhdistäen.

Esimerkiksi Lahden ammattikorkeakoulu taideinstituutin, yhteisö- ja tilataidekursseilla voidaan toteuttaa hankkeita, joiden lähtökohtana ovat kaupungin asukkaat. Yhteistyökumppanina voisi toimia Lahden ammattikorkeakoulun Liiketalouden laitos, joka tarjoaa tuotannollisen alan osaamista. Yhteisöllisten kulttuuriprojektien lähtökohta olisi kaupungin ikä-ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Toimintakyvyn ylläpitäminen kulttuurillisten kokemusten ja elämysten tarjoamisen kautta (Harju 2010, 72). Oppilaille projektit mahdollistavat luovan osaamisen hyödyntämisen. Hankkeiden kautta opiskelijat verkostoituvat. Sosiaalinen pääoma puolestaan tukee opiskelijoiden työllistymistä (Harju 2004a, 57).

7. Kaupungin hallinnossa pyritään toiminnan avoimuuteen.

Hallinnollista avoimuutta lisäävät toimet tuovat luottamusta kulttuuritoimijoiden ja hallinnon välille. Avoin hallinto puolestaan kaupunkilaisten osallisuutta ja aktiivisuutta (Harju 2004a, 115). Avustus- ja apurahapäätöksiä koskevat tiedot laitetaan julkisesti nähtäville kaupungin Internet-sivuille. Sosiaalista mediaa hyödynnetään monipuolisemmin tiedotuksessa. Esimerkiksi pienet toimijatahot voisivat tiedottaa sivuilla kaupungissa järjestämistään tapahtumista.

8. Kaupungin kulttuuriavustuksissa huomioidaan epämuodollinen kansalaistoiminta (esim. vapaat ryhmät, yksittäiset tekijät).

Epämuodollinen kansalaistoiminta on suosittua nuorten keskuudessa, sillä järjestövaikuttamisen sijaan halutaan keskittyä konkreettiseen toimintaan. Toiminta tarjoaakin paljon uutta ja innovatiivista kaupungille. (Harju 2010, 212.) Tutkimuksen tarjoamat esimerkit Suomessa tehdyistä tapahtumista ja tempauksista: Soiva-Kortteli, Kallio Block Party, Ravintolapäivä ja esimerkiksi Pärssisen tekemät tanssiesitykset ovat kaikki esimerkkejä siitä, ettei tapahtuman koko korreloidu sen vaikuttavuuden suhteen. Erilaiset matalan kynnyksen tempaukset ja tapahtumat luovat kaupunkiin myönteistä ja avointa ilmapiiriä sekä toimivat eri-ikäisten kaupunkilaisten

kohtaamispaikkoina. Kaupunkilaisille projektimainen kansalaistoiminta tarjoaa helpon mahdollisuuden vaikuttamiseen; toimintaan on helppo osallistua eikä se vaadi osallistujalta pitkäjänteistä sitoutumista (vrt.yhdistys). Kansalaiset pääsevät käyttämään toiminnassa myös omaa luovuuttaan vapaasti. Toiminnasta syntyneisiin tapahtumiin osallistuminen tarjoaa kaupunkilaisille elämyksiä ja yhdessäolon mahdollisuuksia.

6 LOPUKSI

”Kulttuurilliset kokemukset saavat ihmiset kokemaan vahvasti sen että heillä on mahdollisuus itselläänkin valita ja ilmaista itseään monella tavalla. Ja sitä ihminen haluaa, ilmaista itseään tai tulla kuulluksi jollain tavalla” (Pärssinen 2011.)

Osallistuin 17.9.2011 järjestettyyn Euroopan vapaaehtoistoimintavuoden kunniaksi järjestettyyn gaalailtaan Lahden Ristinkirkossa. Saapuessani paikalle kiinnitin huomiota ensimmäisenä osallistujien keski-ikään, joka oli reilusti yli 60 vuoden korvilla. Pohdin mielessäni, kun suuret ikäluokat ovat poissa, kuinka moni istuu enää tämän kirkon penkissä. Tarvitaan lisää tekijöitä ja ihmisiä mukaan. Lisää omaaloitteisuutta ja yhteisiä mahdollisuuksia tehdä ja vaikuttaa. Onnellisuusmanifesti näkeekin onnellisuutemme taustalla olevan omaan ja yhteiseen hyvinvoinnin rakentamiseen osallistumisen (Alanen ym. 2010, 4). Tässä kansalaisaktiivisuuden tukeminen on tärkeässä roolissa.

En usko hetkeäkään ongelman piilevän laiskuudessa, kuten yksi kyselytutkimukseen vastanneista Lahden kaupunginvaltuuston jäsenistä arvioi. Kun ihmiset kokevat aiheen kiinnostavaksi, innostavaksi ja merkitykselliseksi heille itselleen, haluavat he myös osallistua (Harju 2010a, 213). Myös haastattelut tukivat tätä ajatusta. Etenkin nuorten osallistumisen kynnyksen madaltaminen, tilojen tarjoaminen sekä kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan tukeminen ovat tärkeitä kysymyksiä Lahden kaupungin kohdalla. Samalla on kohdattava se tosiasia, että kaupungin talous vaatii kiristämistä; yhtenä kipupisteenä on kaupungin koko maahan nähden korkea työttömyysaste (Päijät-Hämeen Verkkotietokeskus 2011). Lahden kulttuurielämään olennaisesti sidoksissa olevien ammattikorkeakoulujen; taideinstituutin ja musiikkiteatterin koulutuksen jatkumisen kohtalo jää myös tulevaisuuden ratkaistavaksi. Valtiovarainministeriön ehdottamien järjestöavustusten budjettileikkausten toteutuminen voi merkitä järjestöille rakenteiden uudistamisen tarvetta toiminnan jatkuvuuden takaamiseksi (Saavalainen 2011). Tulevaisuudessa Harju (2010, 212) näkee suurimman muutoksen tarpeen kohdistuvan epämuodollisen kansalaistoiminnan kohdalla ja toivookin, että toiminta tulee samaan sekä rahoituksellista tukea että arvostusta julkiselta sektorin taholta.

Kannustaminen ja tukeminen vapaaehtoistyöhön ja omaehtoiseen aktiivisuuteen, toimijoiden välinen yhteistyö sekä toiminnan avoimuus toimivat tulevaisuuden kulmakivinä koko kansalaisyhteiskunnan toiminnalle. Lopullisena tavoitteena Harju (2010, 107) pitääkin deliberatiivista demokratiaa, edustuksellisen järjestelmän täydentämistä suoralla ja välittömällä kansainvallalla. Aidossa kansalaisyhteiskunnassa hallinto on läpinäkyvää ja avointa. Hallinnossa valmisteltavat asiat ovat nähtävillä verkossa, kansalaiset voisivat kommentoida niitä koko päätöksentekoprosessin ajan ja yhteiskunta rohkaisee ihmisiä jatkuvasti itsensä kehittämiseen ja oppimiseen.

Tutkimukseni kautta haluan tuoda esiin kansalaisaktiivisuuden mahdollisuuksia paitsi paikallisesti kaupunkikulttuurin rakentajana myös valtakunnallisesti kansalaisia aktivoivana ja näin ollen demokratiaa tukevana tahona. Sen sijaan, että kansalaisaktiivisuus koetaan uhkana (Harju 2005, 102), tulisi tulevaisuuden tavoitteena olla kaikkien kansalaisten kasvanut kyky puolustaa elinympäristöään, osallistua keskusteluun ja toimintaan hyvinvointivaltion kehittämiseksi (Heinonen 2008, 81). Kansalaisaktivismi on olennainen osa tämän päivän Suomalaista kansalaistoiminnan kenttää, mutta vaatii toteutuakseen suotuisaa toimintaympäristöä. Se tarkoittaa kannustavaa ja avointa ilmapiiriä sekä kaupungin kiinnostusta ja tukea. Tärkeimpänä on kuitenkin kaupungin asukkaista lähtevä aito halua vaikuttaa omaan elinympäristöön (Harju 2005, 102).

Tutkimuksellani olen osoittanut kaupungin kansalaistoimijoiden omaavan paljon eri alojen osaamista ja myös innostusta kaupungin kehittämiseen. Haastattelemiini lahtelaiset toimijatahot ja kaupungissa toteutetut produktit toimivat rohkaisevana esimerkkinä siitä, kuinka kiinnostuksen, intohimon ja ideologisten lähtökohtien kautta voidaan rakentaa kaupunkikulttuurin ja yhteisön kannalta merkittäviä sekä sisällöllisesti korkealaatuisia kulttuuritapahtumia ja tuotteita. Riippumatta ryhmän organisoitumismuodosta, toimijoiden määrästä tai budjetin suuruudesta. Tutkimukseni todistaa eri taiteenmuotojen osaamisen vaihtoehtokulttuurin parissa olevan Lahden kaupungin vahvuus (teatteri, elokuva, musiikki, kuvataide, nykytanssi).

Rajanveto vaihtoehtokulttuurin ja valtakulttuurin välillä ei ole kuitenkaan aina ongelmattonta. Usein marginaalissa pysyminen on tietoinen valinta, toiminta voidaan haluta pitää pienimuotoisena ja marginaalissa myös ideologisista syistä. Haastateltavista Partanen (2011) toi esiin kuinka taiteilijavieraiden vaatimattomassa kotimajoituksessa oli taustalla kulttuurien ja ihmisten välinen kohtaaminen. Taiteilijat eivät saaneet tapahtumissa erikoiskohtelua, eivätkä myöskään sitä vaatineet. Kotikutoisuus toi tapahtumiin lämpimän tunnelman. Olisiko tapahtuman luonne toisenlainen, jos budjetissa olisikin ollut muutama nolla lisää? Todennäköisesti.

Tuottajan roolin näen yhteisöllisyyden ja aktiivisuuden edistäjänä toimien yhdistävänä linkkinä erilaisten toimintatahojen välillä. Tuottaja voi toimia sekä kansalaissektorin sisällä että julkisen sektorin puolella kansalaisaktiivisuuden ajatusta edistäen. Myös suurin osa haastateltavista suhtautui tuottajuuteen positiivisesti ja näki kansalaistoiminnassa mahdollisuuden tuottajan ammatillisen osaamisen hyödyntämiseen. Kaksi haastateltavista oli ammatiltaan tuottajia, joten he pystyivät myös hyödyntämään tuottajaosaamistaan kansalaistoiminnan parissa. Erityisesti tuottajan ammattitaidolle löytyy käyttöä erilaisten hankkeiden organisoimisessa. Tapahtumajärjestelyä koskevien sääntöjen ja lupakäytäntöjen tiukentuminen vaatiikin tekijöiltä aiempaa enemmän osaamista ja suunnitelmallisuutta (Iso-Aho 2011, 42).

Tuottajakoulutuksen tehtävänä näen kansalaistoiminnan arvon nostamisen ja sen liittämisen osaksi tuottajan ammatillista pätevyyttä. Tuottajalle itselleen kansalaisaktiivisuuden hyödyt näkyvät ammatillisesti ennen kaikkea verkostoitumisen kautta. Verkostot tuovat tuottajalle sosiaalista pääomaa ja lisäävät tuottajan ammatillista kompetenssia. Kansalaistoiminnan yhdessä tekemisellä ja mukana olemisella on myös aina ihmisen henkilökohtaista hyvinvointia edistävä vaikutus.

Oma roolini tuottajana ja kansalaisaktivistina määrittynyt ennen kaikkea konkreettisen tekemisen, kokeilun ja osallistumisen kautta tapahtuvana vuorovaikutuksena oman elinympäristön ja sen toimijoiden kanssa. Opin näytetyöni toimikin lähtölaukauksena entistä suurempaan kiinnostukseen kulttuurinkeinoin tapahtuvaan poliittiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamistyöhön, jossa voin hyödyntää tuottajakoulutuksen kautta saamaani ammatillista pätevyyttä.

LÄHTEET

Airo, Jukka 2011. Kiveriön kirjasto sai jatkoaikaa. Etelä-Suomen Sanomat. sivu 11. Viitattu 3.11.2011.

Alanen Olli & Kaskinen Tuuli & Neuvonen Alekski & Mokka Roope & Laitio Tommi & Onnela Satu & Silfverberg Outi ja Vassinen Simo. Onnellisuuspoliittinen manifesti 2010. Ajatushautomo Demos. Helsinki. Viitattu 10.10.2011. <http://www.demos.fi/julkaisut>

Alasuutari Pentti, 1999. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus.

Anttila, Anne-Mari 2011. Ravintolapäivä muuttaa kodit ravintoloiksi. 14.4.2011. Viitattu 30.10.2011. <http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/etusivu/uutinen.jsp?oid=20110470379>

A-studio 2011. Sikakohu tuli ja meni. Muuttuivatko sikojen olot luvatussti?. 25.10.2011. Viitattu 25.10.2011. <http://areena.yle.fi/video/1319482471039>

Etelä-Suomen Sanomat 2011a. Lahtelaisilla oli avoin asenne Ravintolapäivänä. Viitattu 19.10.2011. <http://www.ess.fi/?article=337410>

Etelä-Suomen Sanomat 2011b. Kiveriöläiset kiukkuisia. 17.10.2011. Viitattu 26.10.2011. <http://www.ess.fi/?article=345079>

Etelä-Suomen Sanomat 20011c. Viimeinen ehtoollinen. Viitattu 29.10.2011. <http://www.ess.fi/?article=345470>

Facebook 2011a. Lahden Seta. Viitattu 10.9.2011. <http://fi-fi.facebook.com/pages/Lahden-Seta/243105509056992>

Facebook 2011b. Eläköön Musiikki!. Viitattu 30.10.2011. <https://www.facebook.com/?ref=logo#!/event.php?eid=174468742639695>

Facebook 2011c. Kuvataiteen koulutus on säilytettävä. Viitattu 30.10.2011.
<https://www.facebook.com/?ref=logo#!/pages/Kuvataiteen-koulutus-on-s%C3%A4ilytett%C3%A4v%C3%A4-Lahdessa/123990221041052>

Galleria Oyoy 2011. Galleria Oyoy. Viitattu 10.9.2011. <http://www.oyoy.fi/>

Harju, Aaro 2004a. Aktiivisten kansalaisten Suomi. Keskustelunavaus järjestöllisen koulutuksen tehostamisesta. 11/2004. Helsinki: Oikeusministeriö.

Harju, Aaro 2004b. Kompetenssit aktiiviseen kansalaisuuteen. 18.4.2010. Kansalaisfoorumi. Viitattu 1.10.2011. <http://www.kansalaisfoorumi.fi/aktiivinen-kansalaisuus/kompetenssit-aktiiviseen-kansalaisuuteen.html>

Harju, Aaro 2005. Yhteisellä asialla. 2. painos. Vantaa: Kansanvalistusseura.

Harju, Aaro 2006. Aktiivinen kansalaisuus ja terveys. Kansalaisfoorumi.net-verkkolehti. Viitattu 24.10.2011. <http://www.kansalaisfoorumi.fi/aktiivinen-kansalaisuus/aktiivinen-kansalaisuus-ja-terveys.html>

Harju, Aaro 2007. Lyhyt oppimäärä kansalais- ja järjestötoiminnan historiaa. 23.7.2007. Kansalaisfoorumi. Viitattu 2.10.2011.
<http://www.kansalaisfoorumi.fi/historiaa/lyhyt-oppimansalais-ja-jestminnan-historiaa.html>

Harju, Aaro 2010a. Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Sivistysliitto kansalaisfoorumi SKAF ry.

Harju, Aaro 2010b. Kansalaisten ottaminen mukaan päätöksen tekoon. Kansalaisfoorumi. Viitattu 10.10.2011.
<http://www.kansalaisfoorumi.fi/osallistuminen-ja-vaikuttaminen/kansalaisten-osaaminen-mukaan-paeatoeksentekoon.html>

Heikkala, Juha 2009. Kansalaisten aktiivisuus ei katoa mutta se muuttaa muotoaan. Kansalaisfoorumi. Viitattu 10.10.2011.

<http://www.kansalaisfoorumi.fi/kansalaisyhteiskunta/kansalaisten-aktiivisuus-ei-katoa-mutta-se-muuttaa-muotoaan.html>

Heima, Timo-Pekka 2011. Esitys: Lamkista pois 22 paikkaa. Etelä-Suomen Sanomat. 5.10.2011. Viitattu 5.10.2011.

Helsingin Sanomat 2011a. Kaupunki saa taas elää hetken. 25.9.2011. sivu a 11. Viitattu 1.10.2011.

Helsingin sanomat 2011b. Lutkamarssit keräsivät likipitään 7000 osallistujaa. 6.8.2011. Viitattu 10.10.2011.

<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Lutkamarssit+ker%C3%A4siv%C3%A4t+5+000+osallistujaa/1135268330838>

Heinonen, Jari 2008. Vastavirtaan pamfletti. Helsinki: TA-Tieto Oy. 73 - 81.

Hirsjärvi Sirkka & Hurme Helena 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelu teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hämeen Taidetoimikunta 2011. Apurahatilastot. 2010 apurahan saaneet. Viitattu 1.10.2011. http://www.hameentaidetoimikunta.fi/Apurahat_2010.html

Iivonen, Anne 2006. Miten vaikutan? :kansalaistoimijan vaikuttamisopas. Vantaa: Opintotoiminnan keskusliitto ry.

Iso-Aho, Juhani 2011. Kulttuuri kutsuu. Vapaaehtoiset tapahtumien voimavarana ja hengenluojina. Viitattu 24.10.2010. <http://tuottaja2020.metropolia.fi/index.php?id=5>

Kallio Anna-Kaisa 2011. Lahden palvelut pannaan puntariin. Sivua 4. 5.10.2011. Etelä-Suomen Sanomat. Viitattu 6.10.2011.

Kauno ry 2011. Lahden Taidepanimo. Viitattu 1.10.2011

<http://www.kauno.fi/panimon-historia/>

Kinos 2011. Lyhytelokuvafestivaali Kinos11 järjestetään Lahdessa.

Viitattu 11.9.2011. <http://www.kinos.kinoiiris.com/>

Korpi, Claes 2011. Alakulttuurin käsitteestä. Facebook. Viitattu 26.10.2011.

<https://www.facebook.com/topic.php?uid=9647881251&topic=18761>

Koskiahho, Briitta 2001. Sosiaalipolitiikka ja vapaaehtoistyö. Teoksessa Antti Eskola & Kurki Leena (toim.). Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino, 15 – 40.

Koskinen-Laine, Ulla 2011. Kaupungin kulttuuriavustuksia ei myönnetä ”mututuntumalla”. Mieliopidekirjoitus. 6.9.2011 sivu 13. Etelä-Suomen Sanomat. Viitattu 6.10.2011.

Koskinen, Teppo 2011. Vapaaehtoistyö tekee hyvää itselle. sivu 4, 12.9.2011. Etelä-Suomen Sanomat. Viitattu 6.10.2011.

Kuosmanen, Ilkka 2011. Taidekoulujen eloonjäämistäistelu alkoi. Etelä-Suomen Sanomat. sivu 26. Viitattu 20.10.2011.

Kurki, Leena 2001. (toim.) Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino, 15 - 40.

Lahden kaupunki 2011. Kulttuurikeskus. Kulttuurikeskuksen avustukset. Viitattu 29.9.2011.

<http://www.lahti.fi/www/cms.nsf/pages/E09C828BDDDD72372C22573B700356667>

Lahden Kulttuurikeskus 2011. Kulttuurikeskuksen avustukset 2010. Järjestökirje 4/2010. Viitattu 1.10.2011. [www.lahti.fi/www/images.nsf/files/.../\\$file/4_2010.pdf](http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/.../$file/4_2010.pdf)

Lahden Rytmien Ystävät 2011. Lahden Rytmien Ystävät. Viitattu 10.9.2011.

<http://www.lahden-ryry.com/>

Lahden Runomaraton ry 2011. Lahden Runomaraton. Viitattu 19.10.2011.

<http://www.runomaraton.com/>

Lahtola, Sirpa 2011. Kulttuurikeskuksen avustustiedot. Sähköposti. Viitattu 10.10.2011.

Laitinen Matti & Nurmi Kari. 2003. Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen suomalaisten elämäkertojen valossa. Kansalaisfoorumi. Viitattu 28.9.2011.

<http://www.kansalaisfoorumi.fi/aktiivinen-kansalaisuus/mitarkoitetaan-aktiivisella-kansalaisuudella.html>

Laitinen Matti & Nurmi Kari 2004. Aktiivisen kansalaisuuden oppiminen osana elämäntulkua. Kansalaisfoorumi. 20.10.2011.

<http://www.kansalaisfoorumi.fi/aktiivinen-kansalaisuus/aktiivisen-kansalaisuuden-oppiminen-osana-elamakulkua.html>

Lehtinen, Sini-Tuulia 1997. Vapaaehtoistyö- kasvava voimavara. Näkökulmia ammattityöhön. Helsinki: Kansalaisareena.

Lehtonen Timo & Rantonen Irma. Kansalaistoiminta raportti. Kansalaisfoorumi.

Kuopion läänin nuorisolautakunta, Nuorten Palvelu ry. Viitattu 2.10.2011.

<http://www.kansalaisfoorumi.fi/jesta-yhdistystoiminta/kansalaistoiminta.html>

Lindholm, Arto 2005. Maailmanparantajat- globaalisatiokriittinen liike Suomessa. Tampere: Gaudeamus.

Luovat ry 2011. Luovat ry. Viitattu 14.10.2011. <http://luovat.fi/>

Mantere, Heikki 2011. Taideopetuksen jatkoa puolustettiin Torilla. 11.10.2011. Etelä-Suomen Sanomat. Viitattu 13.10.2011. <http://www.ess.fi/?article=344301>

Mokka Roope & Neuvonen Aleksi 2006. Yksilön ääni: hyvinvointivaltio yhteisöjen asialla. Sitran raportteja 69. Viitattu 29.9.2011. <http://www.demos.fi/julkaisut>

Mäkelä, Klaus 1990. Kvalitatiivisen analyysin arviointiperusteet. Teoksessa

Mäkelä Klaus (toim.) Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudeamus, 42 - 59.

Mönkkönen, Kaarina 2005. Nylund Marianne, Yeung Birgitta 2005. Vapaaehtoistoiminta, anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus, 277 - 304.

Möttönen Sakari & Niemelä Jorma, 2005. Kunta ja kolmas sektori: yhteistyön uudet muodot. Helsinki: Otava.

Niskanen, Riitta 2010. Lahti entinen mallasjuoman tehdas. Selvitys Lahden kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista. Lahden kaupunginmuseo. Viitattu 25.10.2011. http://www.paijat-hame.fi/fi/tehtavat/aluesuunnittelu/mary/alueet/entinen_mallasjuoman_tehdas

Nylund Marianne, Yeung Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund ja Birgitta Yeung (toim.). Vapaaehtoistoiminta, anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus, 13 - 37.

Pakkanen Elina & Saraskari Tea 2011. Suullinen tiedoksianto. 16.10.2011. Lahti. Viitattu 18.10.2011.

Patentti- ja rekisterihallitus 2011a. Yhdistysrekisteri. Viitattu 11.10.2011. <http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>

Patentti- ja rekisterihallitus 2011b. Viitattu 5.10.2011. <http://yhdistysrekisteri.prh.fi/ryhaku.htx>

Porkkanamafia 2011. Porkkanamafia 2011. Viitattu 11.10.2011. <http://www.porkkanamafia.fi/>

Poor Artist In Residence (PAIR). Viitattu 10.9.2011. <http://poorartistsinresidence.org/>

Pro Panimo 2011. Pro Panimo - Tukikampanja Lahden Panimon puolesta. Viitattu 20.10.2011. <http://www.taidepanimo.fi/propanimo/site.php>

Päijät-Hämeen elokuvakeskus 2011. Päijät-Hämeen elokuvakeskus. Viitattu 19.10.2011. <http://www.kinoiiris.com/phek.htm>

Päijät-Hämeen Verkkotietokeskus 2011. Päijät-Häme ja vertailumaakunnat. 25.10.2011. Viitattu 29.10.2011.

<http://www.verkkotietokeskus.fi/index.php/tyoemarkkinat/54-tyoettoemyysaste?layout=default>

Rasimus, Ari 2006. Uudet Liikkeet- Radikaali kansalaisaktivismi 1990-luvun Suomessa. Tampere: Yliopistopaino.

Rasimus, Ari 2011. Aktivistin Eetos, Seurantatutkimus 1990-luvun radikaalitoimijoista. Viitattu 1.10.2011. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/26608>

Ruokolainen, Eveliina 2011. Vartti. Asunnottomatkin juhlivat Kalliossa lauantaina 7.8.2011. Viitattu 27.10.2011.

http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/asunnottomatkin_juhlivat_kalliossa_lauantaina/

Saavalainen, Heli 2011. Budjettiesitys leikkaa rajusti ympäristörahoitusta. sivu a10. 10.10.2011. Helsingin Sanomat. Viitattu 12.10.2011.

Salokannel, Antti 2011. Suullinen tiedonanto 17.10.2011.

Saure, Heikki 2011. Sähköposti. Viitattu 3.11.2011.

Siisiäinen Martti, Ilmonen Kaj, 1998. Uudet ja vanhat liikkeet. Tampere: Vastapaino. 219 – 243.

Sisä-Suomen tanssin aluekeskus 2011. Kosketus -nykytanssiteoksen ensi-ilta Lahdessa 24.8.2011. Viitattu 2.11.2011.

<http://www.sisasuomentanssi.fi/hame/lehdisto/tiedotteet/>

Slutwalk Helsinki 2011. About. Viitattu 10.10.2011.

<http://slutwalkhelsinki.wordpress.com/about/>

Stranius, Leo 2008a. Yksilöllinen kevytaktivismi haastaa perinteisen järjestötoiminnan. Kansalaisfoorumi. Viitattu 29.9.2011.

<http://www.kansalaisfoorumi.fi/aktiivinen-kansalaisuus/yksiloellinen-kevytaktivismi-haastaa-perinteisen-kansalaistoiminnan.html>

Stranius,Leo 2008b. Pääkirjoitus. Helsingin Sanomat. Viitattu 1.10.2011.

<http://www.hs.fi/paakirjoitus/artikkeli/Yksil%C3%B6llinen+kevytaktivismi+on+uutta+kansalaistoimintaa/HS20080701SI1MA015df>

Stranius, Leo, 2008c. Eläinoikeusliikkeen uudet toimintamuodot. 27.11.2008.

Kansalaisfoorumi. Viitattu 1.10.2011. <http://www.kansalaisfoorumi.fi/aktiivinen-kansalaisuus/elaeinoikeusliikkeen-uudet-toimintamuodot.html>

Taidepanimo 2011. Taidepanimo. Viitattu 5.10.2011.

<http://www.taidepanimo.fi/esittely.htm>

Tammi, Sami 2011. Sikatilalliset vaativat videokuvaajilta 175 000 euron korvauksia. Yleisradio Turku. 25.10.2011. Viitattu 25.10.2011.

http://yle.fi/alueet/turku/2011/10/sikatilalliset_vaativat_videokuvaajilta_175_000_euron_korvauksia_2973977.html

Taulo, Timo 2011. Lahen D keräsi raatilaisia 7.9.2011. Lahti city. Viitattu 1.10.2011.

<http://www.lahticity.fi/Ajankohtaista/lahen-d-kerasi-raatilaisia/tabid/62/ArticleId/70/Default.aspx?Return=62>

Teatteri Vanha Juko 2011a. Teatteri Vanha Juko. Viitattu 15.10.2011.

<http://teatterivanhajuko.fi>

Teatteri Vanha Juko 2011b. Jukossa solidaarisuusnäytös musiikin laitokselle ja taideinstituutille. Lehdistötiedotteet. Viitattu 30.10.2011.

<http://teatterivanhajuko.fi/media/lehdistotiedotteet/>

Turku Euroopan alakulttuuripääkaupungiksi 2011a. Turku Euroopan alakulttuuripääkaupunki 2011. Viitattu 24.10.2011. <http://www.turku2011.info/>

Turku Euroopan alakulttuuripääkaupungiksi 2011b. Taideslummi. Viitattu 24.10.2011.

<http://www.turku2011.info/taideslummi/>

Työ- ja elinkeinoministeriö. Työministeri Sinnemäki. Tavallinen vapaaehtoistyö työttömänä on sallittua. 11.4.2010. Viitattu 5.10.2011. http://www.tem.fi/?89506_m=102525&s=2467

Vainio, Juhani 2011. Suullinen tiedonanto. Viitattu 17.10.2011.

Veirto, Tuija 2011. Yle Lahti. 24.10.2011. Viitattu 30.10.2011.

http://yle.fi/alueet/lahti/2011/10/taidekoulutuksen_puolesta_delegaatio_lahdesta_opetusministerioon_2972200.html

Yeung, Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskunta-ihanteita vai todellisuutta?: tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistyöhön. Helsinki: Hakapaino.

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2011. Triangulaatio. Viitattu 4.10.2011.

http://www.fsd.uta.fi/metodologia/metodologia/kvali/L2_3_2_4.html

Haastateltavat

Lampinen, Katrina 23.9.2011. Lahti. Iiris Rautiainen

Linnavirta, Aro 17.9.2011. Lahti. Iiris Rautiainen

Mohr, Kristian 27.9.2011. Vantaa. Iiris Rautiainen

Partanen, Jouni 22.9.2011. Lahti. Iiris Rautiainen

Pärssinen, Nadja 15.9.2011. Iiris Rautiainen

Pöllänen, Matti 27.9.2011. Lahti. Iiris Rautiainen

LIITTEET

Liite 1

Teemahaastattelu runko

1. PRODUKTI / TOIMINTA TUOTTAJAN NÄKÖKULMASTA KÄSIN

- Produktin/toiminnan esittely pääpiirteittäin
- Mikä on oma roolisi järjestössä/työryhmässä/toimijana?
- Produktin rahoitus?
- Olisiko tuottajasta hyötyä yhdistyksesi/ryhmäsi toiminnassa, johon osallistut?/
Onko tuottajakoulutuksestasi ollut hyötyä toiminnassa?

2. MINÄ KANSALAISTOIMIJANA

- Miten määrittelet itsesi ensisijaisesti?
- Oletko osallistunut aiemmin kansalaistoimintaan? Jos olet niin millaiseen?
- Mikä oli toimintaan osallistumisen lähtökohtana?
- Miten koet vaikuttamismahdollisuutesi (yhdistys/työryhmä)?
- Miten suhtaudut puoluepolitiikkaan vaikuttamisen välineenä?

3. PAIKALLINEN VAIKUTTAMINEN

- Millainen on suhteesi Lahteen?
- Millainen olisi kansalaisia aktivoiva ja kulttuurillisesti rikas Lahti?

Liite 2

Kyselytutkimus Lahden kaupungin hallinnolle

1. Miten näet vaihtoehtokulttuurin parissa toimivien yhdistysten/kollektiivien/yksittäisten toimijoiden aseman Lahdessa?
2. Mihin vaihtoehtokulttuuria koskeviin tapahtumiin olet osallistunut tänä vuonna Lahdessa?
3. Mitä Lahden alueen vaihtoehtokulttuurinpuolen toimijoita tiedät?
4. Oletko ottanut yhteyttä tai käynyt tutustumassa henkilökohtaisesti Lahden alueen vaihtoehtokulttuuritoimijoihin? Jos olet niin mihin?